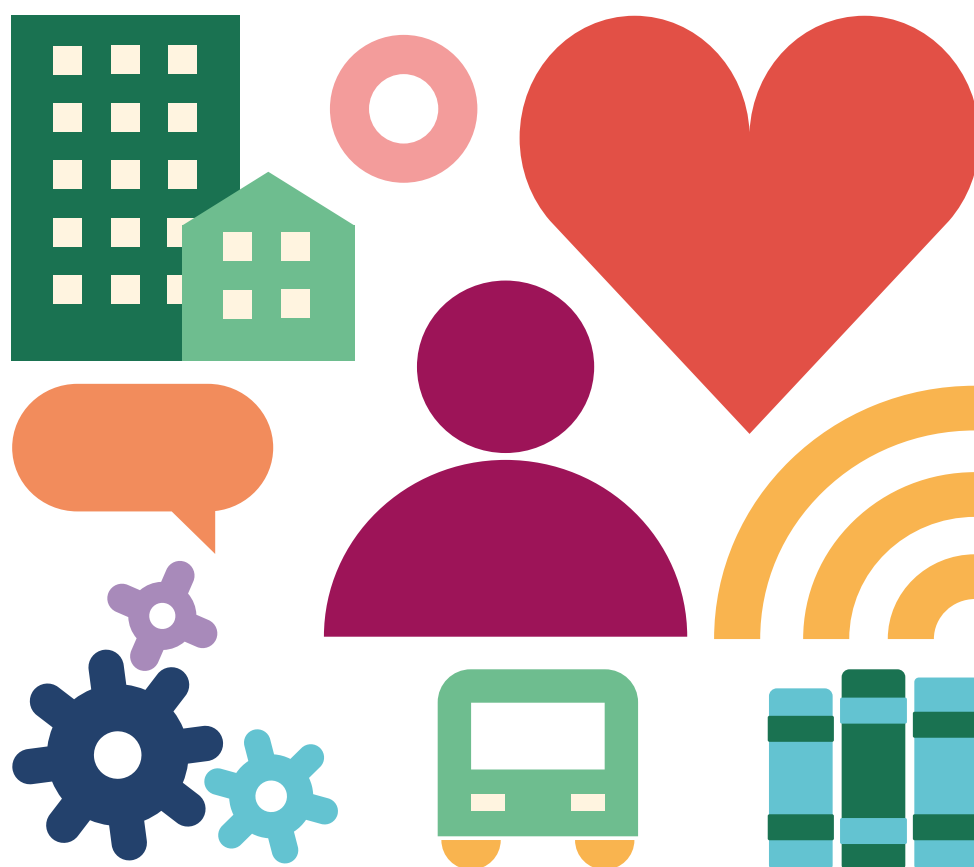

Mål och budget

Planperioden 2021-2023

REGION
SÖRMLAND

Innehåll

Inledning	3
Översikt över verksamheten	4
Ekonomiska förutsättningar	17
Plan för måluppfyllelse	26
Patientavgifter	41
Ägardirektiv 2021-2023	42
Intern kontroll	43
Program för uppföljning av privata utförare	44

Inledning

Socialdemokraterna, Vård för Pengarna och Centerpartiet tar gemensamt ansvar för att fortsätta leda Region Sörmland i en ny tid. En tid då arbetet för en robust och tillgänglig hälso- och sjukvård i ett långsiktigt hållbart Sörmland är viktigare än någonsin.

När vi planerar inför perioden 2021-2023 gör vi det i en delvis ny värld, med helt andra förutsättningar än vi tidigare haft. Coronapandemin har drabbat Sörmland och regionens verksamheter hårt, och regionens medarbetare har gjort ovärderliga insatser. De ekonomiska förutsättningarna för den kommande perioden är osäkra. Osäkerheten är också stor i fråga om hur pandemin och dess konsekvenser kan komma att utvecklas och påverka våra invånare, medarbetare och verksamheter.

Samtidigt har Region Sörmland en i grunden god och stabil ekonomi. Regeringen med samarbetspartier har lyssnat på våra behov och tar merkostnader som uppstått på grund av krisen. Därför tvekar vi inte inför att fortsätta satsa på vår region både här och nu och inför framtiden. Det handlar bland annat om att stärka vår beredskap för kommande kriser, utföra den vård som skjutits upp på grund av covid-19 och satsa på rehabilitering. Det fokusarbete vi tidigare inlett på en stärkt primär- och närvård, barnens hälsa och psykisk ohälsa ska fortsätta i oförminskad takt.

Våra lärdomar från det gångna året ska tas omhand på bästa sätt och stödja våra verksamheter i bygget av en stärkt beredskap, robusthet och effektiva vårdflöden. Det arbetsmiljöarbete som pågår ska också fortsätta och göra Region Sörmland till en än mer attraktiv arbetsgivare, så vi kan säkra rekryteringen av de medarbetare vi behöver inför framtiden.

Många av de utmaningar vi tidigare stått inför i Sörmland kvarstår. Befolkningens hälsa är sämre än i riket, invånarna blir allt äldre, fler har multipla sjukdomar och den psykiska ohälsan ökar. Det finns ingen tvekan om att det pågående arbetet för en tillgänglig vård med utökad samverkan mellan primärvård och specialistvård samt mellan regionen och våra kommuner måste fortsätta utvecklas.

Hälso- och sjukvården är regionens huvuduppgift. Samtidigt är kollektivtrafiken och det regionala utvecklingsansvaret centrala delar av regionens uppdrag. Målbilden av ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart Sörmland kräver att vi bidrar till utvecklingen av länets infrastruktur, utbildning, arbetsmarknad, kultur och tillväxt. Den kräver också att vi tar vårt ansvar för klimatomställningen i nära samarbete med länsstyrelsen och våra kommuner.

Med en utökad beredskap för nya kriser ska vi fortsätta på den väg vi stakat ut för ett långsiktigt hållbart Sörmland. Vår region har på flera områden särskilda utmaningar. Men vi har också särskilda styrkor och möjligheter, något som inte minst illustrerats av allt det fantastiska arbete som gjorts under pandemin. Med en effektiv och tillgänglig hälso- och sjukvård, en välplanerad kollektivtrafik, ett rikt kultur- och friluftsliv och en stark regional utveckling kommer sörmlänningen ha de bästa förutsättningar att leva, verka och utvecklas i Sörmland.

Monica Johansson
Socialdemokraterna

Jonas Lindeberg
Vård för Pengarna

Mattias Claesson
Centerpartiet

Översikt över verksamheten

Region Sörmland har liksom övriga regioner haft ett mycket speciellt 2020. Från och med mars månad har det varit fullt fokus på att hantera coronapandemin och ordinarie vård har delvis skjutits fram i tiden. För ekonomin har det betydtt att ordinarie intäkter och kostnader delvis har uteblivit men att istället kostnader för coronapandemin och intäkter i form av statsbidrag har tillkommit. Vi är i ett läge när det är svårt att säga hur det nya normala kommer att se ut, även ekonomiskt.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) skatteunderlagsprognos vilar på ett scenario för samhällsekonomin där en stadig men utdragen återhämtning driver den svenska ekonomin mot normalkonjunktur 2024. Antagandet om återhämtning innebär ett antal år med hög tillväxt för BNP och sysselsättning. Den återhämtningsbana som antas visar att det tar lång tid att ta igen den stora smäll för samhällsekonomin som pandemin har föranlett. Arbetslösheten antas till exempel under flera år att överstiga de senaste årens nivåer.

Osäkerheten kring ekonomin är som sagt stor, både i världen, Sverige och Region Sörmland. Skatteprognoserna på senare tid har varit väldigt ryckiga då omvärlden hela tiden förändras och därför är det svårt att planera detaljerat på längre sikt. De statsbidrag som tillfaller regionen är också i många fall kortsiktiga eftersom flera avslutas under planperioden. Då regionen är beroende av statsbidrag för delar av befintlig verksamhet så är det olyckligt att förutsättningarna är kortsiktiga och i vissa fall oklara.

Nyckeltal

	Bokslut 2019	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Verksamhetens intäkter (mnkr)	2 532	2 450	3 100	2 950	2 750
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-11 882	-11 845	-13 058	-13 122	-13 083
Nettokostnadsökning, %	6,0	0,5	6,0	2,1	1,6
Skatteintäkter och statsbidrag (mnkr)	9 207	9 381	9 719	9 967	10 208
Verksamhetens resultat (mnkr)	-143	-14	-239	-205	-125
Finansnetto (mnkr)	697	62	119	105	60
Årets resultat (mnkr)	554	48	-120	-100	-65
Balanskravsresultat (mnkr)	37	48	0	0	0
Soliditet (%)	31,6	28,4	27,3	24,6	22,3
Soliditet inklusive totala pensionsförbindelser (%)	-2,2	-6,0	1,5	2,0	2,4
Investeringar (mnkr)	1 001	1 126	1 513	1 198	1 181

Bild över Region Sörmlands organisation

Den demografiska utvecklingen kommer att ge stora utmaningar och långsiktiga effekter på ekonomi och bemanning. Det blir en stor utmaning att både effektivisera verksamheten och komma ikapp med sådant som inte kunnat göras till följd av pandemin.

Regionerna kommer över tid att behöva genomföra stora effektiviseringar och ställa om arbetet genom förebyggande insatser och användande av ny teknik för att klara sin ekonomi kommande år. Det finns möjligheter att öka effektiviteten genom omställning till öppen och nära vård, så att patienterna i lägre grad behöver utnyttja den slutna somatiska vården. För att klara de ökade behoven måste även den somatiska vården öka produktiviteten.

Region Sörmlands organisation

REGIONFULLMÄKTIGE

Regionfullmäktige är det högsta beslutande organet på regional nivå och tar beslut i regionens viktigaste frågor. Fullmäktige representerar befolkningen och har det yttersta ansvaret inför medborgarna och detta ansvar utkräver medborgarna genom att rösta i de allmänna valen. Mellan valen är det fullmäktige som bedömer och prövar ansvarstagandet inom regionens organisation. Det gör fullmäktige i egenskap av uppdragsgivare till de nämnder, styrelser och beredningar som fullmäktige utser.

Enligt kommunallagen kapitel 3 §§ 3–4 ska fullmäktige tillsätta en styrelse och de nämnder som

utöver styrelsen behövs för att fullgöra regionens uppgifter enligt lag och särskilda författningar, och för verksamheten i övrigt. Fullmäktige ska enligt kapitel 6 § 2, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden.

Fullmäktige beslutar enligt kapitel 5 § 1 i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för regionen, främst:

- Mål och riktlinjer för verksamheten
- Budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor
- Nämndernas organisation och verksamhetsformer
- Val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar
- Val av revisorer
- Grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda
- Årsredovisning och ansvarsfrihet
- Folkomröstning i kommunen eller regionen och
- Extra val till fullmäktige

Regionfullmäktige har 79 ledamöter.

REVISIONEN

Regionens revisorer har på fullmäktiges uppdrag en kontrollerande roll och ska årligen granska all verksamhet i Region Sörmland. Revisorernas granskning är en del av regionfullmäktiges kontroll och uppföljning och ger därmed ett samlat underlag för ansvarsprövningen.

Revisionen granskar huruvida regionens verksamhet bedrivs effektivt och ändamålsenligt, att räkenskaperna ger en rättvisande bild samt att

nämndernas interna kontroll över ekonomi och verksamhet är tillfredsställande. Granskningen av regionens olika verksamheter sker utifrån en årligen upprättad plan och resultatet redovisas för fullmäktige och berörda enheter. Revisorernas uppdrag följer av kommunallag, aktiebolagslag samt revisionsreglemente och god redovisningssed för kommunal verksamhet. I revisionsarbetet biträds regionens förtroendevalda revisorer av externa specialister, auktoriserade revisorer och av revisionskontoret.

REGIONSTYRELSEN

Regionstyrelsen är regionens ledande politiska förvaltningsorgan och har det övergripande ansvaret för regionens utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen är hälso- och sjukvårdsnämnd, förutom primärvård och rättspsykiatri, och utövar därmed den övergripande planeringen av hälso- och sjukvård samt habilitering. Som hälso- och sjukvårdsnämnd har styrelsen vårdgivaransvar. Styrelsen ansvarar för regionens överenskommelser/beställningar av hälso- och sjukvård inom primärvården, privata vårdgivare och Folkhälsvården i Sörmland AB. Styrelsen ansvarar även för regionens överenskommelser/beställningar av platser på Regionsjukhuset Karsudden.

Styrelsen är fullmäktiges beredande och verkställande organ. Styrelsen leder, styr och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders och bolags verksamhet. Styrelsen utarbetar planeringsföresättningar och utfärdar anvisningar till nämnderna och styrelsens förvaltningar rörande förslag till budget samt ekonomi och verksamhetsuppföljning. Styrelsen ansvarar för beställning av tågtrafik och regional stomlinjetrafik med buss.

Styrelsen har hand om den ekonomiska förvaltningen och följer de frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska hos fullmäktige eller andra myndigheter och organ göra de framställningar styrelsen finner påkallade.

Styrelsen är regionens centrala arbetsgivarorgan och har ett övergripande arbetsgivaransvar. Styrelsen företräder arbetsgivaren Region Sörmland enligt lagen om medbestämmanderätt och har arbetsmiljöansvar för verksamhet inom styrelsens ansvarsområde.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Regionala utvecklingsnämnden svarar för de regionala utvecklingsfrågorna som regionen tilldelats med det statliga tillväxtuppdraget samt uppgifter som följer av regionens ansvar som regional kollektivtrafikmyndighet. Nämnden ska särskilt främja inomregional samverkan kring kollektivtrafik och infrastruktur, näringsliv och entreprenörskap, kompetensutveckling och arbetskraftstillgång, samt attraktiva livsmiljöer, för en hållbar utveckling. Nämnden ansvarar för utvecklingen av den regionala besöksnäringen. Uppdraget kring turism och besöksnäring utförs för närvarande via ett upphandlat bolag, Sörmlands turismutveckling AB (STUA).

Nämnden ansvarar för att utveckla regionens särskilda förutsättningar med korta avstånd till större befolkningscentra och regionala kärnor i Mälardalen. Nämnden ansvarar för att stödja regionens täthet och flerkärnighet med stärkta förutsättningar för en sammanhållen och utvidgad arbetsmarknadsregion. Nämnden ansvarar för att underlätta utveckling av attraktiva städer och hållbara lokala trafiksystem.

Nämnden ska ta fram förslag till en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin samt ansvara för uppföljning och redovisning till regeringen. Nämnden ska verka för att samordna den kommunala fysiska planeringen med regional utveckling. Nämnden ska ansvara för att samordna de kommunala översiktsplanerna i en regional översiktsplan.

Nämnden fullgör de uppgifter som följer av regionens ansvar som regional kollektivtrafikmyndighet, enligt lagen om kollektivtrafik.

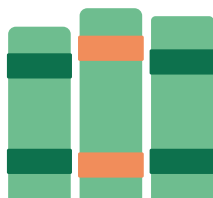
Nämnden utformar förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram.

Nämnden ansvarar för upphandling och samordning av persontransport- och samordningstjänster för sjukresor. Nämnden ansvarar, efter överenskommelse med en eller flera kommuner i länet, för upphandling, bokning och samordning av persontransporter samt samordningstjänster för färdtjänst och riksfärdtjänst. Efter särskild överenskommelse med en kommun ansvarar nämnden för planering, upphandling och samordning av skolskjutstransporter.

Nämndens utskott för regional samhällsplanering bereder strategiska frågor med koppling till regional

och nationell infrastrukturplanering, regional och storregional kollektivtrafik, kraftförsörjning, IT-infrastruktur samt bostadsfrågor. Utskottet bereder även förslag till länstransportplan samt genomförande och uppföljning av densamma, förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram, förslag till beslut om allmän trafikplikt inom länet samt förslag till riktlinjer för kollektivtrafikens prissystem och färdbevis. Nämndens digitaliseringsberedning är inrättad för innevarande mandatperiod till och med 31 december 2022 med uppdrag att bereda förslag avseende regionens digitaliseringsarbete inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin.

NÄMNDEN FÖR PRIMÄRVÅRD, RÄTTSPSYKIATRI OCH DAMMSDALSKOLAN

Nämnden har vårdgivaransvar för drift och utförande av primärvård i egen regi inom ramen för vårdvalssystemet. Nämnden ansvarar inom sitt angivna område för att verksamheterna bedrivs i enlighet med fullmäktiges direktiv och uppdrag. Nämnden ansvarar för medborgar- och brukardialoger inom nämndens verksamhetsområden.

Nämnden är huvudman för Regionsjukhuset Karsudden och ansvarar för den rättspsykiatriska vård som bedrivs på sjukhuset i enlighet med lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård. Nämnden ansvarar för att följa upp de avtal om rättspsykiatrisk vård som andra regioner har med Regionsjukhuset Karsudden.

Nämnden är skolhuvudman för Dammsdalskolan, som omfattar skolverksamhet inom grund-, gymnasie-, grundsär- och gymnasiesärskola för ungdomar från olika kommuner i landet med autismspektrumstörning i åldrarna 12–21 år. Nämnden har vårdgivaransvar för den vård som ges vid Dammsdalskolan.

NÄMNDEN FÖR KULTUR, UTBILDNING OCH FRILUFTSLIV

Nämnden ansvarar för Region Sörmlands kultur, utbildnings- och friluftsverksamhet. Nämnden har ansvar för att verksamheterna bedrivs i enlighet med fullmäktiges direktiv och uppdrag.

Nämnden utvecklar i samverkan med länets kommuner och övriga intressenter verksamheterna inom nämndens ansvarsområden och

svarar för att policydokument inom ansvarsområdena följs upp och revideras. Nämnden ska stödja organisationer och av enskilda bedrivna verksamhet av betydelse för länet. Nämnden ansvarar för medborgar- och brukardialoger inom den egna nämndens verksamhetsområden.

Nämnden är skolhuvudman för Öknaskolans naturbruksgymnasium och gymnasiesärskola samt Åsa och Eskilstuna folkhögskolor. Nämnden har ett vårdgivaransvar för den vård som ges vid gymnasie- och gymnasiesärskolan Ökna.

Verksamheterna inom nämndens ansvarsområde styrs av och ska anpassas till såväl Region Sörmlands mål och uppdrag, som till statliga mål och uppdragsregleringar. Folkhögskolorna behöver ta hänsyn till folkbildningsförordningen och de folkbildningspolitiska nationella målen och de regelverk som fastställs av Folkbildningsrådet. Naturbruksgymnasiet styrs av Skollagen gällande gymnasieförordning och Skolverkets föreskrifter.

KRISLEDNINGSNÄMNDEN

Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, föreskriver att för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid, ska det finnas en krisledningsnämnd.

Nämndens uppgifter är att vid extraordinära händelser kunna besluta om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder inom Region Sörmland i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till händelsernas art och omfattning.

Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebärande en allvarig störning eller överhängande risk för en allvarig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver skyndsamma insatser av regionen.

GEMENSAMMA NÄMNDER - SAMRÅDSORGAN

Gemensamma nämnder

Inköpsnämnden

Region Sörmland och Region Västmanland har en gemensam nämnd för den gemensamma inköpsverksamheten. Region Sörmland är värdregion och den gemensamma nämnden ingår

i dess organisation. Nämnden ansvarar för all upphandlings- och inköpsverksamhet, exklusive den upphandling av förbrukningsvaror som utförs av den gemensamma varuförsörjningsnämnden, för de båda parterna. Nämnden ska verka för att stärka synsättet på upphandling som en strategiskt viktig funktion med uppgift att styra mot bättre affärer. Nämnden ska, i så stor utsträckning som möjligt, verka för sortimentssamordning. Nämnden ska utveckla rutiner och system som genom ett gemensamt agerande ger kostnadsmässiga, kvalitativa, affärsmässiga och administrativa fördelar som gagnar både inköpsverksamhet och kärnverksamhet.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård är en gemensam nämnd med regionen och länets kommuner. Sex ledamöter och sex ersättare utses av regionen. Kommunerna utser vardera en ledamot och en ersättare. Nämnden har följande tre verksamheter:

- Hjälpmedelsförsörjningen där nämnden svarar för att tillhandahålla individuella hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning. Nämndens uppgift är att trygga en god, effektiv och lättillgänglig hjälpmedelsförsörjning för invånarna i länet. Nämnden har vårdgivaransvar för den vård som ges vid hjälpmedelscentralen
- FoU Sörmland som avser verksamhet för forskning och utveckling avseende socialtjänst och hälso- och sjukvårdsfrågor inom Sörmland.
- Vård- och omsorgsskolella på lokal och regional nivå

Nämnden ska tillvarata de synergier som ligger i att samverka i hela länet mellan de olika huvudmännen. Nämnden ska också förbättra kvaliteten inom berörda verksamheter och skapa en region med så likvärdig service som möjligt inom berörda områden.

Patientnämnden

Patientnämnden, som är gemensam för Region Sörmland och länets nio kommuner, ingår i Region Sörmlands politiska organisation. Nämndens uppgifter regleras av lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

Patientnämnden handhar även rekrytering, utbildning och förordnanden av stödpersoner till patienter som vårdas enligt lagen om psykiatrisk

tvångsvård, lagen om rättspsykiatrisk vård eller enligt smittskyddslagen.

Samverkansnämnden Uppsala-Örebro sjukvårdsregion

Samverkansnämnden för Uppsala-Örebro sjukvårdsregion består av ledamöter från regionerna i Sörmland, Dalarna, Värmland, Örebro, Gävleborg, Västmanland och Uppsala.

Syftet med samverkansnämndens arbete är att stödja de samverkande regionerna att fullgöra sin uppgift genom att:

- Identifiera/analysera problemställningar
- Skapa arenor för samverkan
- Initiera aktiviteter

Målet är att åstadkomma mervärde genom samverkan som ska leda till:

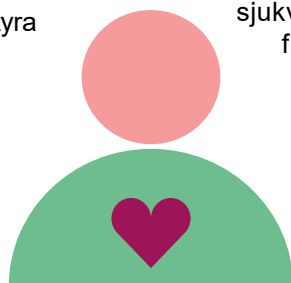
- Likartade förutsättningar för medborgaren vad gäller tillgång till hälso- och sjukvården oavsett sjukvårdshuvudman
- Kvalitetshöjningar/bättre resursutnyttjande inom den sjukvård som produceras inom regionen

Varuförsörjningsnämnden

Regionerna i Dalarna, Uppsala län, Västmanland, Sörmland och Örebro län samordnar sin upphandling och varuförsörjning av förbrukningsvaror i en gemensam nämnd. Region Uppsala är vårdregion och nämnden ingår i dess organisation. Syftet med samarbetet är att främja regionernas möjligheter att tillvarata volym- och resursfördelar inom upphandling, depåhållning och distribution av förbrukningsvaror och andra varor av förbrukningskaraktär.

Ambulansdirigeringsnämnden

Region Uppsala, Region Västmanland och Region Sörmland har inrättat en gemensam nämnd som benämns Ambulansdirigeringsnämnd. Region Västmanland är vårdregion och den gemensamma nämnden ingår i Region Västmanlands organisation. Nämnden ska samordna ambulansdirigeringen i länen. Verksamheten ska ha hög kvalitet, vara effektiv och bedrivs med målsättningen invånarnas bästa, utan hänsyn till respektive länsgräns. Verksamheten ska bedrivs i en informell organisation som benämns Sjukvårdens Larmcentral. Sjukvårdens Larmcentral består av en ambulansdirigeringsenhet inom varje parts organisation.

Samrådsorgan och förbund

Regionens råd för funktionshinderfrågor

Regionens råd för funktionshinderfrågor är avsett att vara ett organ för samråd mellan Region Sörmland och funktionshindersorganisationernas länsavdelningar i Sörmland. Rådet ska genom informationsutbyte, kunskaps- och erfarenhetsförmedling och kontaktknytande åtgärder verka för att möjligheter till delaktighet, inflytande och självbestämmande ökas för personer med funktionsnedsättning.

Regionens pensionärsråd

Regionens pensionärsråd är avsett att vara ett organ för samråd och ömsesidig information mellan pensionärsorganisationernas distriktsorganisation å ena sidan och Region Sörmland å andra sidan. Rådet ska fungera som ett referensorgan. Regionen bereds genom rådet möjlighet att på ett tidigt stadium informera pensionärerna om planerad verksamhet som berör pensionärsgrupperna. Pensionärerna inom rådet får inom rådet möjlighet att på motsvarande sätt föra fram synpunkter och önskemål.

Samkultur Sörmland

Samkultur Sörmland är en regional samverkansgrupp som ska verka för att utveckla kulturlivet i hela länet genom dialog och samråd. Målet är att föra kulturen närmare medborgarna. Samrådet ger förutsättningar för ett ökat regionalt inflytande och ansvar i arbetet med Kultursamverkansmodellen.

Till samrådet utses en ledamot och en ersättare per kommun och regionen representeras av ordförande och 2:e vice ordförande i Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet. Ledamöterna utses av respektive kommunstyrelse/regionstyrelsen. Ordförande i samverkansgruppen utses av regionen.

Samordningsförbundet RAR

Samordningsförbundet RAR (Rehabilitera och Aktivitera med gemensamma Resurser) har till uppgift att besluta om stöd och riktlinjer för den finansiella samordningen, stödja verksamhet mellan samverkansparterna, finansiera insatser som avser individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser, besluta på vilket sätt de medel som står till förfogande för finansiell samordning ska användas, svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna samt upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen.

Medlemmar i Samordningsförbundet RAR är Region Sörmland, Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden och länets samtliga kommuner.

Mälardalsrådet

Mälardalsrådet är en ideell och politiskt styrd organisation vars syfte är att arbeta för en internationellt

konkurrenskraftig och hållbar storstadsregion som är attraktiv att leva och verka i. Organisationens medlemmar utgörs av kommuner och regioner i Stockholm-Mälardalsregionen och fungerar som ett råd för samverkan mellan politik, näringsliv och akademi.

Mälardalsrådet driver processer inom tre områden:

- Infrastruktur och kommunikationer
- Kunskaps- och kompetensförsörjning
- Internationell benchmarking

Mälardalsrådet samordnar processerna infrastruktur och kommunikationer under begreppet En Bättre Sits (EBS) och kunskaps- och kompetensförsörjning i begreppet En Bättre Matchning (EBM).

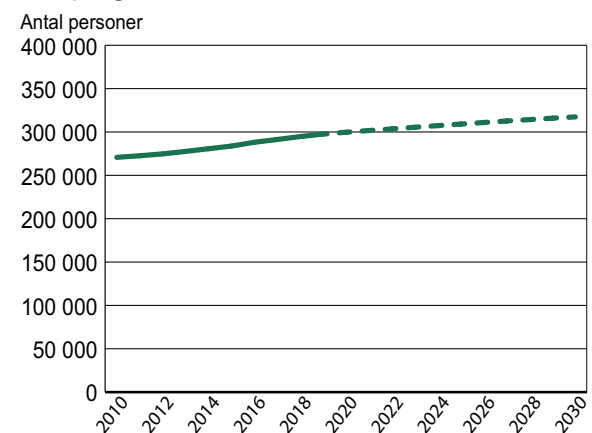
Socioekonomiska förutsättningar

Sverige är ett välfärdsland där de flesta har det bra men det finns skillnader mellan grupper i befolkningen med olika socioekonomiska förhållanden. Skillnaderna mellan grupperna tenderar att öka. Det är många faktorer som bidrar till socioekonomiska skillnader. Det handlar bland annat om människors bakgrund, utbildning, var personen bor och hur stor inkomst man har.

BEFOLKNINGSUTVECKLING

Befolkningen i Sörmland är idag drygt 297 500 vilket är en ökning med nästan 27 000 personer sedan år 2010. Fram till 2030 förväntas befolkningen öka till drygt 317 000 personer.

Befolkningsutveckling i Sörmland 2010-2019 med prognos till 2030

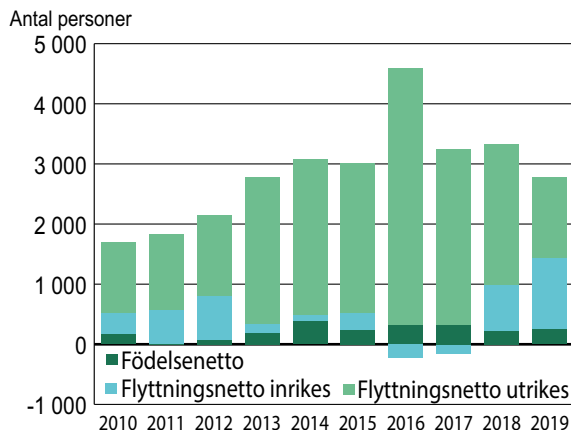

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Sedan 2010 har befolkningsökningen varit mellan 1 200 personer och 3 000 personer per år. Undantaget är år 2016 då befolkningen i Sörmland

ökade med ungefär 4 300 personer, en följd av den stora flyktvågen 2015. Befolkningsökningen består till störst del av att personer invandrar till Sverige men även inrikes inflyttningar och födelseöverskott bidrar till folkökningen.

Befolkningsförändringar i Sörmland 2010-2019

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Åldersstruktur

Samtidigt som befolkningen i Sörmland ökar så kommer ålderssammansättningen att förändras. Andelen äldre kommer enligt prognoser öka de närmaste åren samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder kommer att minska.

ANDEL AV BEFOLKNINGEN		
ÅLDERSGRUPP	2019	PROGNOS 2030
20-64 år	53,4 %	51,6 %
80- år	5,7 %	8,6 %

Den demografiska försörjningskvoten visar hur många personer en person i arbetsför ålder behöver försörja utöver sig själv. En försörjningskvot på 75 innebär att på 100 personer i de förvärvsaktiva åldrarna 20-64 år finns det 75 personer som är yngre eller äldre. Ju högre tal detta mått visar desto tyngre är försörjningsbördan för de som befinner sig i åldersgruppen 20-64 år.

I Sverige var, enligt beräkningar från Statistiska centralbyrån, försörjningskvoten¹ år 2018 76, det är en kraftig ökning sedan 2010 då kvoten var 71. Försörjningskvoten skiljer mycket mellan landets län, från som lägst 66 till drygt 87. Sörmland är ett av de län med högst försörjningskvot, 2019 var den 87,4 och 2030 förväntas den vara 93,9.

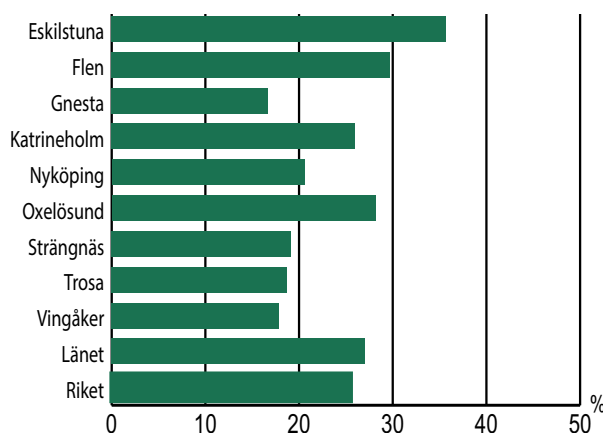
¹ Kvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år och därefter multiplicerat med 100.

² Personer med utländsk bakgrund är personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Utländsk bakgrund

Andelen med utländsk bakgrund² i Sörmland har ökat från 16 % 2002 till 27 % 2019, det är en något högre andel än i riket. I åldrarna upp till 44 år är andelen med utländsk bakgrund ungefär en tredjedel jämfört med en femtedel åldersgruppen 45 år och äldre. Det är stora skillnader mellan länets kommuner. I Eskilstuna har mer än var tredje invånare utländsk bakgrund, det är en dubbelt så hög andel som i Gnesta och Vingåker.

Andel (%) med utländsk bakgrund 2019

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

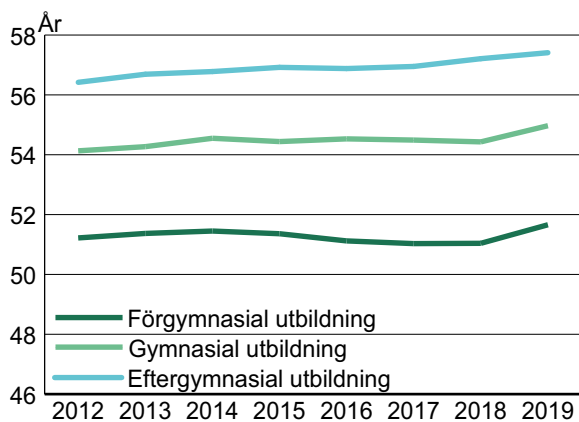
Medellivslängd

Medellivslängden i Sörmland för perioden 2015-2019 var 83,7 år för kvinnor och 80,1 år för män. Det är en ökning med 1,3 år för kvinnor och 1,8 år för män på de tio senaste åren. I riket var medellivslängden något högre än i Sörmland under perioden 2015-2019, 84,2 år för kvinnor och 80,8 år för män.

Det är stora skillnader i medellivslängd mellan olika grupper i befolkningen, till exempel förväntas kvinnor leva längre än män. Ett tydligt samband finns också mellan utbildningslängd och medellivslängden och skillnaden mellan grupper med olika utbildningsnivå har ökat den senaste tiden. Medellivslängden för kvinnor med eftergymnasial utbildning är nästan sex år högre än för kvinnor med förgymnasial utbildning. Mellan åren 2014 och 2017 minskade till och med medellivslängden bland kvinnor med förgymnasial utbildning men de

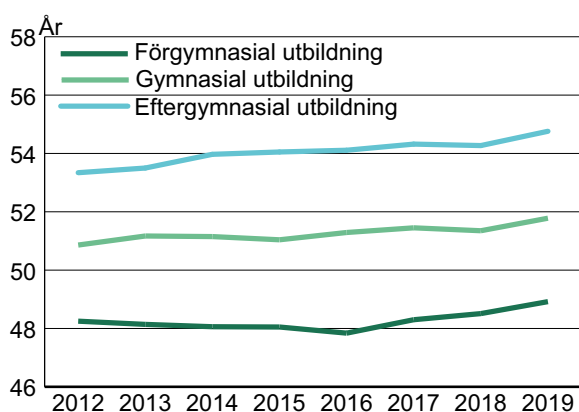
senaste två åren har den sakta ökat igen.

Återstående medellivslängd för kvinnor vid 30 års ålder efter utbildningsnivå och år

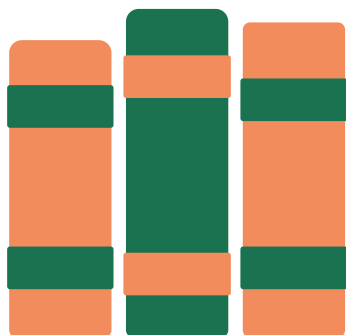

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Återstående medellivslängd för män vid 30 års ålder efter utbildningsnivå och år

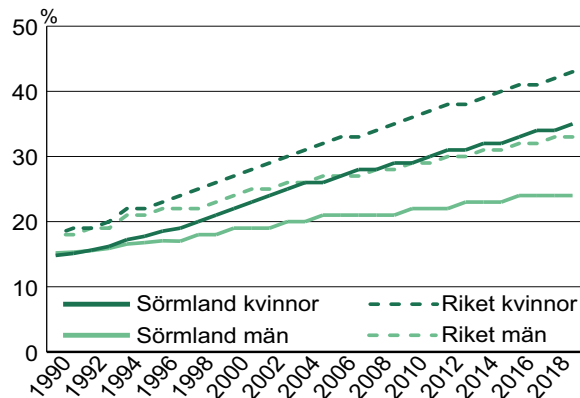
Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Utbildningsnivå

I Sörmland har andelen med eftergymnasial utbildning i åldern 16 till 74 år varit lägre än riksgenomsnittet under lång tid. Skillnaden mellan Sörmland och riket har ökat kraftigt de senaste 20 åren. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är högre än andelen män med eftergymnasial utbildning, både i Sörmland och i riket. Skillnaden mellan kvinnor och män ökar dessutom över tid. Fram till mitten på 1990-talet var det ingen skillnad alls medan det år 2019 var 35 % av kvinnorna och 24 % av männen som hade eftergymnasial utbildning i Sörmland, motsvarande siffror för riket var 43 % respektive 33 %.

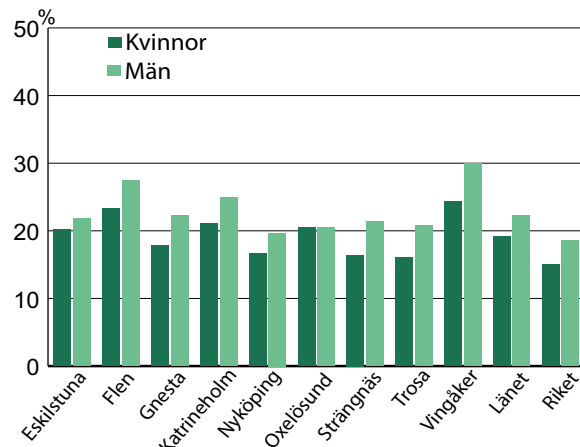
Andel (%) med eftergymnasial utbildning, 16-74 år, 1990-2019

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Att Sörmland har en låg andel med eftergymnasial utbildning innebär också att det är en högre andel av länets befolkning, jämfört med riket, som enbart har förgymnasial utbildning. Även här är det skillnader mellan kvinnor och män men också mellan länets kommuner. Högst andel med enbart förgymnasial utbildning är det bland män i Vingåker (30 %) och lägst är andelen bland kvinnor i Trosa (16 %).

Andel (%) med förgymnasial utbildning, 16-74 år, 2019

Källa: Statistiska Centralbyrån (SCB)

Styrning och uppföljning av verksamheten

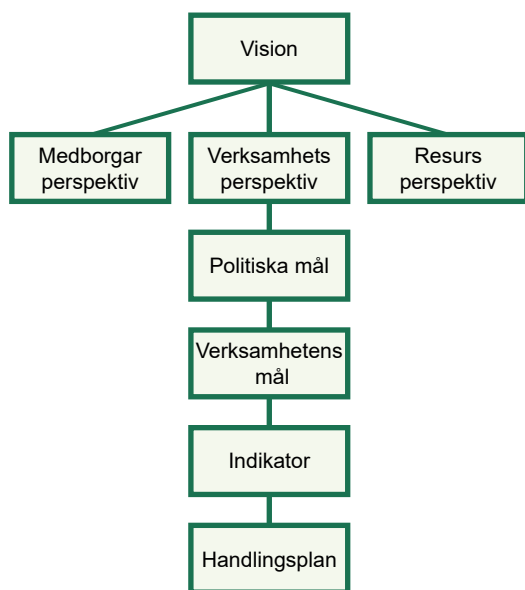
Region Sörmlands budget är regionens viktigaste styrdokument och anger färdriktningen såväl på kort som lång sikt. Region Sörmlands budget är överordnad övriga styrdokument och anger den övergripande inriktning som ska gälla för samtliga verksamheter under den aktuella planperioden. Regionens budget är den styrande länk som binder samman de politiska målen med den operativa verksamheten. Budgeten är även vägledande och styrande i fråga om verksamhetens inriktning, omfattning och kvalitet.

I budgeten anges de ramar som verksamheterna har att verka inom. Ytterst är det budgetramen som sätter gränsen för vilken omfattning regionens verksamhet kan ha.

REGION SÖRMLANDS STYRMODELL

I en demokratiskt styrd organisation är det av central betydelse att politiska beslut ger ett tydligt avtryck i verksamheten. Rollfördelningen mellan politiker, tjänstepersoner och verksamhet ska vara tydlig.

Region Sörmland har en styrmodell som ger förutsättningar att styra mot och följa upp de politiska mål som regionfullmäktige fastställer. Därigenom skapas en tydlig röd tråd från politiska mål till praktiska handlingsplaner.

VISION

Det öppna Region Sörmland – För jämlik hälsa och levande kultur i en hållbar, livskraftig region

Region Sörmland verkar för varje persons rätt till god hälsa, kultur och utbildning. Alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina förutsättningar.

Det öppna Region Sörmland

Varje människa är lika i värde och värdighet. Att vara öppen förpliktigar. Region Sörmland välkomnar mångfalden och är öppen för alla utan åtskillnad. Demokratiarbetet bedrivs på sörmlänningarnas villkor och riktar sig särskilt till dem som annars inte kommer till tals.

En demokratisk värdegrund innebär att människors integritet respekteras och att diskriminering aktivt motverkas. Arbetet mot diskriminering är mer ambitiöst, och har ett bredare perspektiv, än de grunder som anges i lagstiftningen.

Region Sörmland är tillgängligt för alla och bjuder in till delaktighet. Alla kan ta del av och påverka Region Sörmlands verksamheter. Den goda dialogen präglas av ödmjukhet och sker på många olika mötesplatser.

Jämlik hälsa

Region Sörmland verkar för varje persons rätt till bästa möjliga hälsa och arbetar för att hälsan i befolkningen ska vara jämlik. Att främja god och jämlik hälsa och förebygga sjukdom är en grundläggande uppgift. Den som har det största behovet av vård ges företräde.

Alla ges förutsättningar att uppnå bästa möjliga hälsa. Varje person har rätt att leva ett självständigt liv, vara delaktig i samhället och själv bestämma hur vardagen ska formas. Var och en

har frihet att välja var och hur vården ges utifrån det utbud som erbjuds.

Hälso- och sjukvården håller hög kvalitet och baseras på bästa tillgängliga kunskap. Helhets-syn, tillgänglighet och gott bemötande skapar trygghet, förtroende och tillit.

Levande kultur

Kultur och kunskap gör att människan växer och har viktiga egenvärden. Varje person har rätt och möjlighet att ta del av och utveckla kulturen. Region Sörmland medverkar till en aktiv utveckling av folkbildningen i Sörmland.

Region Sörmland verkar för ett brett utbud av kulturaktiviteter och vänder sig särskilt till människor som inte tidigare tagit del av kulturen och kulturarvet.

Hållbar utveckling

Region Sörmland främjar en utveckling som är långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar vilket är viktigt för att utjämna sociala orättvi-sor och värna miljön för framtida generationer.

Region Sörmland bedriver ett framgångsrikt arbete för att minimera negativ påverkan på miljön och klimatet. Utsläpp till miljön är så små som möjligt.

Livskraftig region

Nya människor och goda idéer utvecklar hela Sörmland i en livskraftig och offensiv region. Samarbete med andra i vår närhet ger framgång. Region Sörmland medverkar till att skapa hållbar tillväxt så att fler människor får arbete och utbildning och väljer att bo i Sörmland.

PERSPEKTIV

Regionens styrmodell ger förutsättningar att styra mot och följa upp de politiska mål som regionfullmäktige fastställt. De politiska målen sorteras in i tre perspektiv, dessa är:

- Medborgarperspektivet
- Verksamhetsperspektivet
- Resursperspektivet.

Medborgarperspektivet beskriver sörmlänningar-nas behov, livsstil och hälsoläge. Medborgarper-spektivet utgår från medborgarens förväntningar och förutsättningar. Medborgare innefattar bland

annat kunder, patienter, brukare, resenärer, be-sökare, deltagare och elever.

Verksamhetsperspektivet beskriver hur regionen ska arbeta och leverera sina tjänster och produkter för att svara upp mot de krav, förväntningar och behov som finns. Verksamhetsperspektivet säker-ställer att regionen har relevanta, effektiva proces-ser som leder till hög kvalitet, god tillgänglighet och säkerhet. Verksamhetsperspektivet syftar till att stödja de politiska målen i medborgarperspektivet.

Resursperspektivet säkerställer att resurserna används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Perspektivet är indelat i två delområden vilka kan ses som de viktigaste produktionsresurserna för regionens verksamheter: personal och ekonomi.

POLITISKA MÅL OCH ÖVERGRIPANDE INDIKATORER

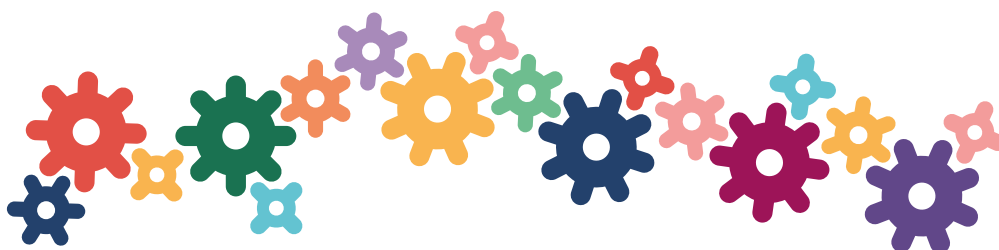
Ett antal politiska mål beslutas inom varje perspek-tiv. De politiska målen är långsiktiga och kan leva över tid. I många fall kommer de politiska målen från redan beslutade dokument såsom till exempel "Framtidens hälso- och sjukvård", "Hållbarhets-programmet" och "Kulturplanen". Alla politiska mål fördelas ut men varje verksamhet får bara de mål som de berörs av. De verksamheter som kan och bör jobba i riktning mot målet tilldelas detta.

Det finns även vissa regionövergripande indika-torer. Indikatorerna ska visa om regionen rör sig i önskad riktning inom det område den mäter. Indikatorerna vägs samman med övrig information för att så småningom utvärdera måluppfyllelsen.

Styrelser och nämnder kan skapa fler politiska mål och indikatorer än de som kommer från regionfullmäktige.

Politiska mål

Region Sörmland har under varje perspektiv ett an-tal politiska mål. De politiska målen fördelas ut till de verksamheter som arbetar med målen och som kan vara med och påverka utfallet av desamma. Detta betyder att alla verksamheter får de mål som lämpar sig för just deras verksamhet. De politiska målen presenteras på nästa sida och de beskrivs mer under respektive perspektiv längre fram i dokumentet.

POLITISKA MÅL

Medborgarperspektivet

- Region Sörmland har en god, jämlik folkhälsa i syfte att bli Sveriges friskaste län
- Region Sörmland har ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt
- Region Sörmland har nöjda kunder, patienter, brukare, resenärer, besökare, deltagare och elever
- Region Sörmland är en livskraftig och levande region

Verksamhetsperspektivet

Hälso- och sjukvård

- Region Sörmland har en god, säker, tillgänglig, kvalitativ och effektiv vård
- Region Sörmland har en personcentrerad vård
- Region Sörmland har en utbyggd primärvård och en förstärkt närvård

Regional verksamhet

- Region Sörmland har kulturverksamhet som bidrar till individens utveckling och ett hållbart demokratiskt samhälle; utbildning och folkbildning som bidrar till att utveckla demokrati, kultur, kunskaper och bildning; och friluftsverksamhet med god tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer för alla
- Region Sörmland har en god, tillgänglig och hållbar kollektivtrafik

Regionövergripande

- Region Sörmland tar tillvara digitaliseringens möjligheter
- Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering
- Region Sörmland har en hållbar produktion och konsumtion

Resursperspektivet

- Region Sörmland är en attraktiv arbetsgivare
- Region Sörmland har en stark ekonomi i balans

Övergripande indikatorer

Regionen har ett antal övergripande indikatorer som ska ange om regionen är på väg åt rätt håll i förhållande till de politiska målen. Indikatorerna är av övergripande karaktär och mäts ofta en gång per år. Indikatorerna mäter inte hela perspektivet då regionens verksamhet är väldigt omfattande och komplex. Indikatorerna mäter dock viktiga delar av verksamheten. Två indikatorer består av ett index och förklaras nedan.

- **Andel områden med god patient-, brukar-, resenär- och kundnöjdhet**

Inom denna indikator samlas de mätningar inom nöjdhet som har gjorts och årets mål är att 80 % av mätningarna ska nå sitt målvärde. Senast tillgängliga mätningar ingår i indexet, en mätning får vara max två år gammal.

- **Andelen engagerade medarbetare HME**

Indikatorn är ett resultat av medarbetarenkäten. Det är ett index av ett antal frågor till medarbetarna som handlar om motivation, ledarskap och styrning. Årets målvärde är 78. Frågorna i enkäten är:

Delindex Motivation

- Mitt arbete känns meningsfullt.
- Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete.
- Jag ser fram emot att gå till arbetet.

Delindex Ledarskap

- Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser.
- Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare.
- Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete.

Delindex Styrning

- Jag är insatt i min arbetsplats mål.
- Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt.
- Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete.

Varje indikatorns målvärde är bestämt utifrån regionens ambitioner. Årets målvärde är det värde som anges av verksamheterna och som anses realistiskt att nå inom ett år. Det långsiktiga målvärdet som anges är vad Region Sörmland siktar mot

på längre sikt. Måluppfyllelsen som bedöms vid uppföljningen är årets målvärde.

Verksamheterna tilldelas de politiska målen och fyller på med specifika verksamhetsmål. Denna möjlighet finns för att verksamheten ska förtydliga vad de politiska målen betyder just för deras verksamhet. Indikatorer kopplas mot verksamhetsmålet och slutligen görs en handlingsplan för året. Handlingsplanen innehåller ett antal aktiviteter som är av betydelse för årets måluppfyllelse.

INDIKATOR	ÅRETS MÅLVÄRDE	LÅNGSIKTIGT MÅLVÄRDE
MEDBORGARPERSPEKTIVET		
Andel områden med god patient-, brukar-, resenär- och kundnöjdhet	80 %	100 %
Andel med bra självskattad hälsa i Sörmland	75 %	100 %
Andel rökare i Sörmland	9 %	5 %
Andel överviktiga i Sörmland	55 %	25 %
Andel öppet arbetslösa i Sörmland	6 %	4 %
Källa och definition: Arbetsförmedlingen		
VERKSAMHETSPERSPEKTIVET		
TILLGÄNGLIGHET		
Andel patienter som får kontakt med primärvården samma dag	90 %	100 %
Andel patienter som fått medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar	80 %	100 %
Andel patienter som fått nybesök inom 90 dagar	90 %	100 %
Andel patienter som fått behandling inom 90 dagar	80 %	100 %
Andel patienter som lämnat somatisk akutmottagning inom åtta timmar	96 %	100 %
Genomförda första besök inom 90 dagar i barn- och ungdomspsykiatrisk vård	90 %	100 %
Startade utredningar och behandlingar inom 30 dagar i barn- och ungdomspsykiatri	90 %	100 %
Punktlighet buss	85 %	100 %
Punktlighet tåg	95 %	100 %
KVALITET		
Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård	<6 %	0 %
Patienter med sjuhusförvärvade trycksår	<9 %	0 %
Överbeläggningar i somatisk slutenvård	3,0	2,0
Utlökaliseringar i somatisk slutenvård	1,0	1,0
HÅLLBARHET		
Koldioxidintensiteten i regionens kapitalförvaltning ska minska	-1 %	-5 %
Energianvändningen ska minska (energieffektivisering)	-1 %	-5 %
Andel animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror, av total inköpskostnad	70 %	75 %
RESURSPERSPEKTIVET		
Andelen engagerade medarbetare (HME index)	78	80
Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid	6 %	6 %
Balanskravsresultat	0	>0
Soliditet inklusive pensionsförbindelser	1,5 %	>0 %

RAPPORTPLAN

Regionens verksamheter ska använda Region Sörmlands styrmodell för all planering- och uppföljning. Även bolagen ska återrapportera enligt styrmodellen. Planering och uppföljning ska ske enligt det beslutade reglementet för planering och uppföljning. De dokument som under planperioden ska beslutas av regionfullmäktige årligen är:

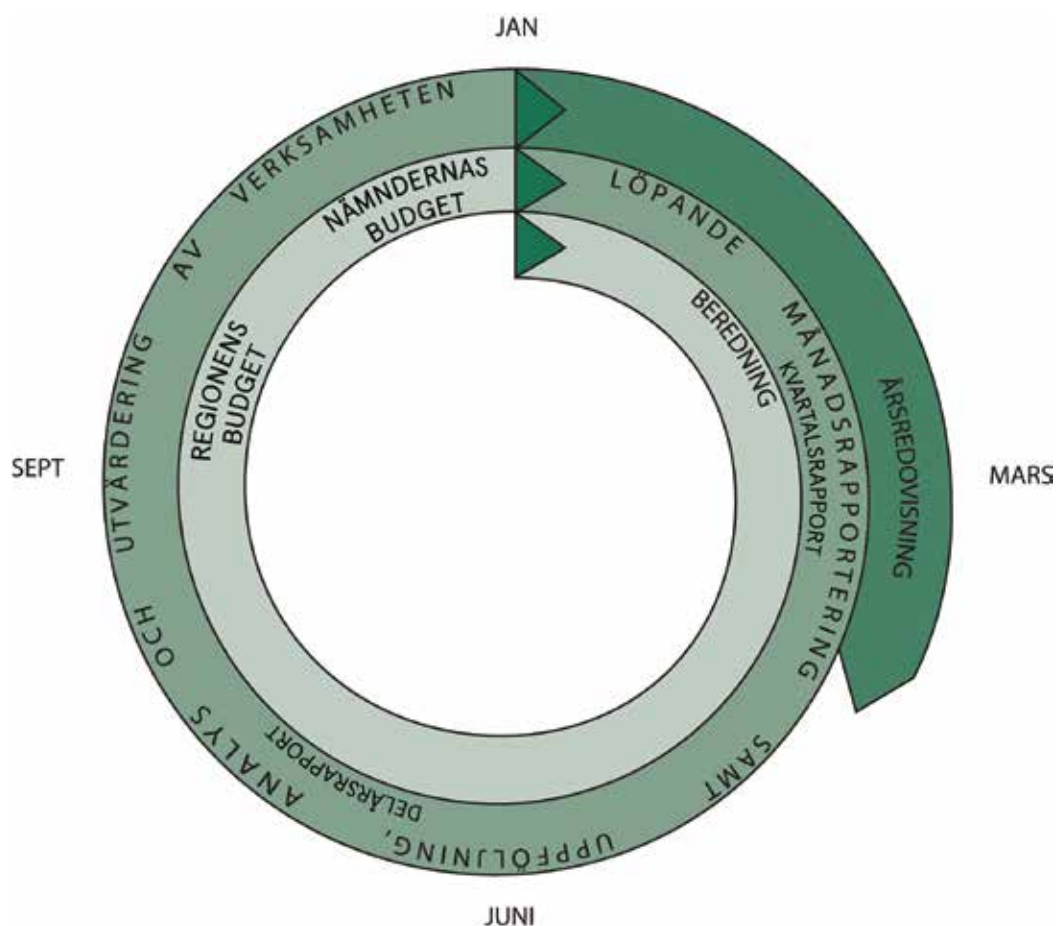
- Mål och budget (planering planperioden)
- Kvartalsrapport (uppföljning per mars)
- Delårsrapport (uppföljning per juli)
- Årsredovisning (uppföljning per december)

Regionstyrelsen ska till regionfullmäktige redovisa det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet

per juli och december månad. Per mars månad redovisar regionstyrelsen det ekonomiska utfallet i en kvartalsrapport. Nämnderna ska bistå med uppgifter i enlighet med regionstyrelsens anvisningar.

Nämnderna ska i delårsrapporten kommentera utfallet i förhållande till budget och relevant lagstiftning. Särskilt ska nämnderna redovisa de mål de inte anser sig kunna nå under verksamhetsåret respektive vilka åtgärder man avser att vidta.

Om nämnden identifierar att budgeten inte kan hållas ska en åtgärdsplan upprättas och rapporteras till regionstyrelsen, senast i anslutning till nästa kvartals- eller delårsrapport. Åtgärdsplanen ska inarbetas i kommande års budget för nämnden.

Ekonomiska förutsättningar

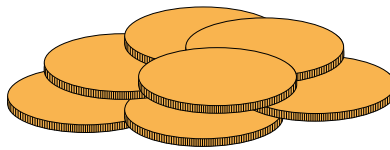
RESULTATHANTERING

Nämndens ekonomiska årsresultat hanteras normalt så att nämndens egna kapital ändras med motsvarande summa. Nämndens driftbudget påverkas inte. Beslut om ändring av eget kapital fattas av fullmäktige i samband med årsredovisning, efter förslag från regionstyrelsen. Hänsyn kan då tas till utförda prestationer, måluppfyllelse, organisationsförändringar med mera. Beslut om resultathantering kan göras för del av nämndens verksamhet. I regionens årsredovisning ska nämndernas ekonomiska ställning avseende eget kapital och eventuellt krav på resultatåterställning tydligt framgå.

Om nämnden redovisar ett negativt eget årsresultat ska detta återställas senast tre år efter det uppkommit. Om nämnden identifierar att driftsbudgeten inte kan hållas ska en åtgärdsplan upprättas och rapporteras till regionstyrelsen, senast i anslutning till nästa kvartals- eller delårsrapport. Åtgärdsplanen ska inarbetas i kommande års budget för nämnden.

Del av positivt eget kapital kan nämnden använda för tillfälliga satsningar som stödjer kvalitetsförbättringar, eller som innebär en särskild satsning i verksamheten ett enstaka år, och som inte innebär långsiktiga ekonomiska åtaganden. Sådana tillfälliga satsningar ska rapporteras till regionstyrelsen i den ordinarie planerings- och uppföljningsprocessen. Om nämnden planerar tillfälliga satsningar överstigande sammanlagt 2 mnkr ska det inarbetas i nämndens budgetunderlag inför aktuellt år. Negativt årsresultat för nämnden till följd av tillfällig satsning och återföljande minskning av eget kapital behöver inte återställas. För närvarande finns inga återställningskrav för nämnderna.

Nämnden kan ha ett internt regelverk som reglerar resultatöverföring för interna resultatenheter. Ett sådant regelverk bör utformas i linje med dessa övergripande regler.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Från och med 1 januari 2013 finns det i kommunallagen möjlighet att under vissa betingelser reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjustering är negativt. RUR är frivilligt att tillämpa och de kommuner och regioner som tänker göra det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Region Sörmland har en resultatutjämningsreserv om 328 mnkr och har fastslagna principer om hantering av reserven.

Världsekonomin och därmed Sveriges ekonomi har påverkats allvarligt av coronapandemin och osäkerheten är fortfarande mycket stor kring utvecklingen. Även om återhämtningen hittills har gått fortare än förväntat så sker återhämtningen från en mycket lägre nivå än tidigare. Skatteintäkterna befinner sig på en lägre nivå och återhämtningen kommer att ta lång tid enligt tillgängliga prognoser. Under planperioden räknar Region Sörmland därför med att använda sig av resultatutjämningsreserven.

INTÄKTER

Regionens huvudsakliga intäkter består av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag. Dessa poster tillsammans utgör "skatter och statsbidrag" och är grunden för finansieringen inom regionen.

Utöver skatter och statsbidrag så finns det även intäkter som ingår i verksamhetens nettokostnader, bland annat riktade statsbidrag och avgifter. Dessa intäkter, och då framförallt riktade statsbidrag, har de senaste åren varit på betydande belopp varför även dessa redovisas i grova drag nedan.

Skatteintäkter

För att finansiera regionens utgifter betalar sörmlänningarna skatt. Regionens utdebitering uppgår till 10,83 kronor per beskattningsbar hundralapp vilket är oförändrat sedan föregående år. I jämförelse med övriga regioner i Sverige så har Region Sörmland den lägsta skattesatsen i landet.

Sverige är liksom resten av världen inne i en pandemi vilket innebär att prognosen för skatteintäkterna är väldigt osäker. Skatteintäkterna beror bland annat på pandemins utveckling, hur arbetslösheten utvecklas och hur snabbt världsekonomin återgår till någon form av normalläge igen. Budgeten för regionens skatteintäkter och den kommunalekonomiska utjämnningen bygger på de planeringsförutsättningar som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) publicerade den 1 oktober 2020. Prognoserna har under året varierat kraftigt vilket beror på den stora osäkerhet som råder.

Kommunalekonomisk utjämning

Genom systemet med kommunalekonomisk utjämning utjämnas skillnader i skattekraft mellan regioner. Dessutom utjämnas de skillnader i kostnader som regionerna har till följd av skillnader i åldersstruktur, geografiska förhållanden och socioekonomiska faktorer. I Mål och budget har en preliminär beräkning av inkomst- och kostnadsutjämnningen för 2021–2023 inarbetats.

Regeringen har från och med 2020 reviderat kostnadsutjämnningssystemet. För Region Sörmland innebar förslaget en försämring jämfört med tidigare modell med cirka 70 mnkr vilket får fullt genomslag 2021. Under 2020 fick regionen ett införandebidrag för att få en tid att anpassa sig till det nya läget.

Generella statsbidrag

De generella statsbidrag som regionen erhåller är bidrag som kan användas till valfria ändamål och betraktas som en del av den totala finansieringen. Under planperioden 2021–2023 är det endast statsbidraget för läkemedelsförmånen som ingår i denna post.

I tabellen nedan redovisas den totala intäktsutvecklingen för skatteintäkter, inkomst- och kostnadsutjämnning samt generella statsbidrag.

INTÄKTSUTVECKLING, %	
Bokslut 2019	4,7
Budget 2020	1,9
Budget 2021	3,6
Plan 2022	2,5
Plan 2023	2,4

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidrag som regionen erhåller är viktiga för ett specifikt ändamål och regleras i överenskommelser mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner. I många fall finns en prestation kopplat till utbetalning av statsbidraget och om överenskommelsen inte uppfylls kan en återbetalning aktualiseras.

Större riktade statsbidrag som är budgeterade är:

- Uppskjuten vård (115 mnkr)
- God och nära vård (95 mnkr)
- Investering i hälso- och sjukvårdspersonal (86 mnkr)
- Psykisk hälsa (56 mnkr)
- Nya kömiljarden (50 mnkr)
- Förlossningsvård och kvinnors hälsa (43 mnkr)
- Standardiserade vårdförlopp (8 mnkr)
- Cancervård (3 mnkr)
- Ambulans (3 mnkr)

Överenskommelserna tillhörande statsbidragen är ännu inte klara och därmed vet inte Region Sörmland hur mycket varje statsbidrag slutligen blir. Gällande den uppskjutna vården så är beloppet preliminärt aviserat av regeringen och fördelning kommer att ske utifrån befolkningsandel. Även de övriga budgeterade beloppen är uppskattade som att fördelning kommer att ske enligt befolkningsandel. Undantaget är nya kömiljarden som är mer försiktigt uppskattad.

De riktade statsbidragen är budgeterade både med en intäkt och en kostnad under 2021. Antagandet är att medel kommer att behövas för de uppdrag som överenskommelserna slutligen innehåller.

Regionstyrelsen budgeterar de riktade statsbidragen och fattar löpande beslut under året.

Avgifter

De avgifter som regionen erhåller är främst patientavgifter och biljettintäkter för kollektivtrafik. Patientavgifterna är oförändrade under planperioden medan avgifterna inom kollektivtrafiken har prisjusterats enligt beslut av regionfullmäktige den 15 september 2020 RF §111/20.

KOSTNADER

Löne- och prisutveckling

För inflationsuppräknings av verksamheternas ekonomiska ramar används indexet landstingsprisindex med kvalitetsjusterade löner inklusive läkemedel (LPIK) enligt Sveriges Kommuner och Regioners planeringsförutsättningar den 24 augusti 2020. Anledningen till att augustis planeringsförutsättningar använts är att verksamheterna börjar planera i

ett tidigt skede och behöver ha klara planeringsförutsättningar. I LPIK inklusive läkemedel påverkar varken förskjutning i yrkessammansättning eller ålderssammansättning lönepriset. Regionens budgeterade kostnad för verksamheten, inklusive bidrag till organisationer, har uppräknats med 1,6 % för 2021, 1,8 % för 2022 och 1,9 % för 2023. Uppräkningen ska täcka pris- och personalkostnadsökningar.

Utöver denna uppräkning har läkemedel räknats upp med ett index baserat på Socialstyrelsens senaste prognos. Detta innebär att läkemedelsbudgeten har räknats upp med 5,0 % 2021, 4,0 % 2022 samt 5,0 % 2023.

Kostnadsreducerande åtgärder

Organisationen måste kontinuerligt arbeta med effektiviseringar och verksamhetsutveckling. Utgångspunkten är att en viss del ska kunna återinvesteras i verksamheten.

För kommande år har förutsatts att positiva effekter av regionbildningen och bolagsavvecklingen uppstår samt att ledning och stöd genomför effektiviseringar årligen. Ett anställningsstopp har införts för den centrala administrationen vilket förväntas bidra i det effektiviseringsarbete som pågår.

Hälso- och sjukvården förutsätts hålla sin budget bland annat genom att arbeta med strukturella

åtgärder. Hälso- och sjukvården arbetar till exempel med det strategiska arbetet "vårdkartan" som förväntas leda fram till förändrade arbetssätt som i sin tur leder fram till en resurseffektivare verksamhet. För övriga verksamheter är betinget att under planperioden uppnå en ekonomi i balans samt att hantera befolkningsökningen för respektive år.

RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten visar Region Sörmlands intäkter och kostnader och skillnaden mellan dessa utgör årets resultat. Då regionen planerar att använda resultatutjämningsreserven under planperioden så redovisas även balanskravsresultatet i resultatbudgeten.

Region Sörmland budgeterar ett negativt resultat på -120 mnkr för 2021, ett resultat på -100 mnkr för 2022 och -65 mnkr för 2023. Region Sörmland planerar att använda sin resultatutjämningsreserv (RUR) under planperioden för att klara ett balanskravsresultat på 0.

Resultatraderna i budgeten är preliminära och kan komma att ändras då nämnderna har gjort sina resultatbudgetar.

Balanskrav

Enligt balanskravsutredning i bokslut 2019 har regionen inget underskott att återställa.

Resultatbudget

MNKR	BOKSLUT 2019	BUDGET 2020	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Verksamhetens intäkter	2 532	2 450	3 100	2 950	2 750
Verksamhetens kostnader	-11 588	-11 495	-12 738	-12 782	-12 713
Avskrivningar	-294	-350	-320	-340	-370
Verksamhetens nettokostnader	-9 350	-9 395	-9 958	-10 172	-10 333
Skatteintäkter	6 648	6 763	6 746	6 993	7 264
Inkomst- och kostnadsutjämning	1 668	1 738	2 012	2 013	1 983
Generella statsbidrag	891	880	961	961	961
Summa skatteintäkter o statsbidrag	9 207	9 381	9 719	9 967	10 208
VERKSAMHETENS RESULTAT	-143	-14	-239	-205	-125
Värdeökning pensionsskuld	-103	-117	-56	-68	-114
Finansiella intäkter	1 030	205	202	202	202
Finansiella kostnader	-230	-26	-27	-29	-28
Finansnetto	697	62	119	105	60
ÅRETS RESULTAT	554	48	-120	-100	-65
Planerad användning av RUR			120	100	65
BALANSKRAVSRESULTAT	37	48	0	0	0

BALANSBUDGET

Balansbudgeten visar den ekonomiska ställningen vid verksamhetsårets slut uppdelat på tillgångar, skulder och eget kapital.

Balansbudget

MNKR	BOKSLUT 2019	BUDGET 2020	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	14	30	23	42	37
Materiella anläggningstillgångar	4 417	5 094	6 439	7 156	7 916
Finansiella anläggningstillgångar	140	185	200	200	200
Summa anläggningstillgångar	4 571	5 309	6 662	7 398	8 153
Bidrag till infrastruktur	257	243	228	214	200
Summa bidrag till infrastruktur	257	243	228	214	200
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	46	50	50	50	50
Fordringar	850	575	250	250	250
Kortfristiga placeringar	4 946	4 280	5 737	6 051	6 494
Kassa och bank	354	200	200	200	200
Summa omsättningstillgångar	6 196	5 105	6 237	6 551	6 994
SUMMA TILLGÅNGAR	11 023	10 656	13 127	14 163	15 347
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat	554	48	-120	-100	-65
Övrigt eget kapital	2 929	2 974	3 706	3 586	3 486
Summa eget kapital	3 483	3 022	3 586	3 486	3 421
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	3 231	3 567	3 534	3 816	4 047
Summa avsättningar	3 231	3 567	3 534	3 816	4 047
Skulder					
Långfristiga skulder	1 590	2 375	3 020	3 320	3 320
Kortfristiga skulder	2 720	1 692	2 987	3 541	4 559
Summa skulder	4 310	4 067	6 007	6 861	7 879
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	11 023	10 656	13 127	14 163	15 347
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	3 730	3 658	3 383	3 204	3 058
Borgensåtaganden	720	1 000	1 000	1 000	1 000

DRIFTSBUDGET / BUDGETRAMAR

Budgetramen kan beskrivas som det nettoutrymme en viss nämnd får från fullmäktige för att bedriva verksamhet under en specifik period. Budgetramarna per nämnd specificeras i detta dokument. I nästa steg får nämnden jobba vidare med det tilldelade utrymmet.

Budgetramen anger hur stor del av skatteintäkterna som får användas av varje nämnd. Utöver budgetramen kan nämnden ha övriga intäkter, som till

exempel riktade statsbidrag och patientavgifter, att finansiera sin verksamhet med.

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan samt nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård får ingen budgetram från fullmäktige vilket beror på att de är intäktsfinansierade. Har de ändå ett utfall i tabellen nedan så beror det på att de nyttjar sitt egna kapital under året.

Budgetramar per nämnd

MNKR	BUDGET 2020	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet	-134,1	-136,7	-139,2	-141,9
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan	-10,3	-20,3	0,0	0,0
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	-1,4	-1,4	0,0	0,0
Patientnämnden	-3,6	-3,7	-3,8	-3,8
Regionala utvecklingsnämnden	-194,4	-199,0	-194,5	-198,2
Regionstyrelsen	-9 046,3	-9 591,7	-9 829,3	-9 983,8
Revisionen	-5,1	-5,2	-5,2	-5,3
SUMMA BUDGETRAMAR	-9 395,2	-9 958,0	-10 172,0	-10 333,0

Förändringar i nämndernas budgetramar presenteras nedan.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet

Förändringarna i nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhets budgetram innehåller dels en generell uppräknings och dels en satsning på Nynäs. Dessutom tillkommer ett aviserat statsbidrag för kultursamverkansmodellen som uppskattas till 4 mnkr. Statsbidraget antas medföra kostnader på samma belopp då uppdraget i statsbidraget ska genomföras.

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-134,1	-136,7	-139,2
Generell uppräknings	-2,2	-2,5	-2,7
Kultursamverkansmodell, förstärkning	4,0	-3,0	
Kultursamverkansmodell, kostnad	-4,0	3,0	
Nynäs	-0,4		
ÅRETS BUDGETRAM	-136,7	-139,2	-141,9

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan

Förändringarna i nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolans budgetram

innehåller användande av eget kapital på totalt 20,3 mnkr. Karsudden använder 20 mnkr av sitt egna kapital för allmän inpasseringskontroll och Dammsdalskolan använder 0,3 mnkr för renovering och lokalanpassningar.

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-10,3	-20,3	0,0
Användning eget kapital Regionsjukhuset Karsudden	-10,0	20,0	
Användning eget kapital Dammsdalskolan		0,3	
ÅRETS BUDGETRAM	-20,3	0,0	0,0

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden planerar att använda 1,4 mnkr av eget kapital till noden för välfärdsteknik.

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-1,4	-1,4	0,0
Användning eget kapital		1,4	
ÅRETS BUDGETRAM	-1,4	0,0	0,0

Patientnämnden

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-3,6	-3,7	-3,8
Generell uppräknings	-0,1	-0,1	-0,1
ÅRETS BUDGETRAM	-3,7	-3,8	-3,9

Regionala utvecklingsnämnden

Förändringarna i regionala utvecklingsnämndens budgetram innehåller dels en generell uppräknings, dels ett tillfälligt coronatillskott om 8 mnkr samt en satsning på sjukresor om 3 mnkr. Tre förflyttningar av verksamheter görs också: miljöenheten och mobilitetsersättningar flyttas från regionala utvecklingsnämnden och organisationsbidragen flyttas till regionala utvecklingsnämnden.

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-194,3	-199,0	-194,5
Generell uppräknings	-3,1	-3,5	-3,7
Coronatillskott	-8,0	8,0	
Kollektivtrafik, statsbidrag	56,0	-56,0	
Kollektivtrafik, kostnad	-56,0	56,0	
Sjukresor	-3,0		
Miljö och klimat, flytt	7,1		
Mobilitetsersättning, flytt	6,6		
Organisationsbidrag, flytt	-4,3		
ÅRETS BUDGETRAM	-199,0	-194,5	-198,2

Revisionen

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-5,1	-5,2	-5,2
Generell uppräknings	-0,2	-0,1	-0,2
Effektivisering	0,1	0,1	0,1
ÅRETS BUDGETRAM	-5,2	-5,2	-5,3

Regionstyrelsen

Förändringarna i regionstyrelsens budgetram innehåller dels en generell uppräknings och dels en särskild uppräknings av läkemedel. De beslut som har tagits under året är inlagda i ramen. Större satsningar 2021 kommer att genomföras inom hälso- och sjukvård, hälsoval, tandvård och kollektivtrafik. Regionstyrelsen specificerar satsningarna ytterligare i verksamhetsplanen. Tre förflyttningar av verksamheter görs också: miljöenheten och mobilitetsersättningar flyttas till regionstyrelsen och organisationsbidragen flyttas från regionstyrelsen.

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023
Föregående års budget	-9 046,3	-9 591,7	-9 829,3
Generell uppräknings	-121,0	-142,9	-153,9
Generell uppräknings läkemedel	-62,3	-52,2	-68,0
Tarmcancerscreening, RS § 206/19	-2,0	-2,0	
Tillbyggnad av strålbunker, RS § 193/19	-3,0		1,0
Grå starr, upphandling av operationer, RS § 170/20	-11,0		
Reservvatten MSE, RS §157/20	-1,4		
Pneumokock vaccin 65+, RF §115/20	-1,3		
Interna priser och stipendier, RF § 65/20	-0,4		
Höjt friskvårdsbidrag, RS §100/20	-15,0	15,0	
Sommarungdom utökat antal platser, RS § 20/20	-0,5		
Fossilfri fordonsflotta, RS § 191/20	-0,4		
Satsning hälso- och sjukvård	-264,2	-61,7	32,6
Satsning hälsoval	-51,7	-14,5	
Satsning tandvård	-7,5		
Satsning kollektivtrafik	-30,0		
Effektivisering ledning och stöd	35,7	20,7	33,8
Miljö och klimat, flytt från regionala utvecklingsnämnden	-7,1		
Mobilitetsersättning, flytt från regionala utvecklingsnämnden	-6,6		
Organisationsbidrag, flytt till regionala utvecklingsnämnden	4,3		
ÅRETS BUDGETRAM	-9 591,7	-9 829,3	-9 983,8

INVESTERINGSBUDGET

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023	PLAN 2024	PLAN 2025
Fastigheter					
Strategiska					
- Mälarsjukhuset	302	489	649	578	27
- Nyköpings lasarett	285	114	52	47	27
- Kullbergiska sjukhuset	28	63	26	30	
Robusthetsinvesteringar	341	114	16	14	
Fortlöpande inkl ägarinvesteringar	300	105	145	117	250
Investeringar i fastigheter	1 256	885	888	786	304
IT					
- Strategisk IT (Framtidens vård- och informationsstöd)		19	14		
- Fortlöpande investeringar	22	23	22	22	22
Investeringar i IT	22	42	36	22	22
Utrustning					
- Hjälpmedel	42	43	44	45	46
- Strategiska investeringar	42	95	86		
- Fortlöpande investeringar	175	149	127	128	130
Investeringar i utrustning	259	287	257	173	176
INVESTERINGAR TOTALT	1 537	1 214	1 181	981	502

Strategisk fastighetsplan

Regionen har beslutat att genomföra omfattande strategiska fastighetsinvesteringar i fastighetsplanen. En långsiktig genomarbetad strategi för våra investeringar är avgörande för att kunna möta behoven av moderna vårdlokaler för framtidens vård. Förnyelsen kommer att underlätta en övergång till mer effektiva arbetsätt där framför allt flöden inom vården och samverkansmöjligheter förbättras i nya lokaler. Investeringarna förväntas leda till långsiktiga effekter av förbättrad tillgänglighet, minskade vårdrelaterade infektioner, bättre arbetsmiljö, minskad hyrpersonal och minskad sjukfrånvaro och ett i alla avseenden mer hållbart fastighetsbestånd. Dessa är svåra att kvantifiera men bedöms mer än väl motivera den viktiga och nödvändiga satsning på förnyelse som regionen nu genomför.

De fyra största projekten innebär

- nytt akut- och operationshus på Mälarsjukhuset
- nytt akut- och operationshus på Nyköpings lasarett
- en större ombyggnation av Kullbergiska sjukhuset med bland annat ny entré

- en vårdbyggnad med bland annat ny huvudentré på Nyköpings lasarett. Byggnaden är också en länk mellan den äldre byggnaden, höghuset samt det nya akut- och operationshuset.

Innehållet i investeringsplanen har utöver tidigare beslutade ramökningar reviderats med indexering för kommande år motsvarande övriga ekonomiska förutsättningar.

Byggnationerna fortlöper i stort sett enligt plan och avtal har slutits med leverantören för de stora byggprojekten. Budgeterade investeringar och avskrivningar är baserat på cirka 6 månader senarelagt färdigställande för vissa projekt jämfört med regionens egna tidigare bedömningar. Investeringsramarna följer kontrakterad leverantörs faktureringsplan vilket innebär lägre investeringar 2021/2022 och högre investeringar 2024/2025 än tidigare bedömning.

Ett arbete ska inledas med att ta fram en uppdaterad inriktning för konstnärliga utsmyckningar i regionens fastigheter under planperioden.

Investeringar i robusthet

En ny kategori investeringar ingår i investeringsplanen som avser satsningar på att ge förutsättningar för god robusthet, miljö och effektiv infrastruktur på regionens sjukhus. Satsningar som ingår är utökad kraftförsörjning för att klara minst sju dygns självförsörjande drift av sjukhusen, wifi investeringar i 5G, laddstolpar för elbilar enligt hållbarhetsprogrammet samt rörpost.

Löpande fastighets- och övriga investeringar

Ramen för de fortlöpande hyresgästanpassningarna inklusive fastighetsägarinvesteringar och energiinvesteringar har under 2020 varit 150 mnkr. För åren 2021–2025 bedöms en varierad ram per år vara nödvändig för att klara anpassningar för verksamheter som flyttas i samband med de strategiska byggnationerna. För 2021 är behovet 300 mnkr vilket balanseras mot åren 2022 - 2025. Ytterligare medel är beslutade för en extra byggnad för strålbehandling på Mälarsjukhuset samt en anpassning av de lokaler som verksamheten lämnar.

IT

Strategisk IT står för anskaffning och utbyte av journalsystem som regionen genomför i samverkan med åtta andra regioner. Tilldelningsbeslutet i upphandlingen har varit överprövat vilket har påverkat tidplanen. Avtal med leverantören tecknades i juni 2019. Driftstart beräknas kunna ske tidigast under 2023 vilket innebär att investeringsbudgeten är framflyttad till 2022 och 2023. 30 % av investeringen har tagits 2019 och resterande 70% ska betalas vid godkänt acceptanstest och leveransdag i slutet av 2022 eller början av 2023. Investeringsbudgeten är minskad jämfört med tidigare budget vilket beror på att det inte var klart hur avtalet skulle utformas när budgeten fastställdes för 2019–2021. Däremot kommer det att kosta mer på driftbudgeten under implementeringsperioden. De ökade driftkostnaderna beror huvudsakligen på ökade projektkostnader, personalkostnader, utbildningskostnader samt leverantörskostnader för det nya och överföring av information från befintliga system till FVIS. Avtalet tecknades på tio år och den totala driftkostnaden beräknas inte bli högre för motsvarande funktionalitet. Flera gamla mindre system kommer också att fasas ut under implementeringen och ersättas helt av framtidens vårdinformationsstöd (FVIS).

Medicinteknisk utrustning

Tillkommande utrustning är främst operations- och röntgenutrustning som behöver förstärkas och bytas ut i samband med att sjukhusbyggena framskrider och att verksamheterna flyttar till de nya lokalerna, fördelat över åren 2021–2024. En utökning av kapacitet för säker strålbehandling av cancerpatienter hos onkologkliniken i Eskilstuna har beslutats vilket innebär en investeringsutökning för ytterligare en linjäraccelerator 2021 och ytterligare en strålsäker byggnad. Utbyte av de två nuvarande linjäracceleratorerna planeras 2023 och 2025. Budgetramen för utrustningsinvesteringar utökas 2021 och 2022 med anledning av utredning av eventuellt införande av robotkirurgi i Region Sörmland.

Investeringsramar per nämnd

MNKR	BUDGET 2021	PLAN 2022	PLAN 2023	PLAN 2024	PLAN 2025
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet					
- Utrustning	6	6	6	6	6
- Fastigheter	4				
Totalt	10	6	6	6	6
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan					
- Utrustning	3	3	3	3	3
Totalt	3	3	3	3	3
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård					
- Hjälpmedel regionen	27	27	28	29	29
- Hjälpmedel kommunala	15	16	16	16	17
- Utrustning	1	1	1	1	1
Totalt	43	44	45	46	47
Regionala utvecklingsnämnden					
- Utrustning	3	1	1	1	1
Totalt	3	1	1	1	1
Regionstyrelsen					
- Utrustning	204	233	202	117	119
- Fastigheter	1 252	885	888	786	304
- Strategisk IT (FVIS)		19	14		
- IT löpande	22	23	22	22	22
Totalt regionstyrelsen	1 478	1 160	1 126	925	445
TOTALT REGIONEN	1 537	1 214	1 181	981	502

FINANSSTRATEGI

I finanspolicyn anges för kapitalförvaltningen att "inriktningen är att normalt avsätta medel motsvarande pensionsskuldens förändring oavsett eventuellt investerings/finansieringsbehov och med strategin att särskilja kapitalförvaltning från skuldförvaltning".

Det som inte regleras i finanspolicyn är hur stor kapitalförvaltningen behöver vara i förhållande till pensionsskulden. Med den så kallade blandmodellen som gäller för kommuner och regioner kostnadsförs pensioner intjänade före år 1998 det år de betalas ut – en kassapprincip. Pensioner intjänade efter år 1998 där regionen har ett åtagande, kostnadsförs vid intjänandet och redovisas som en skuld i balansräkningen. Det är för det senare, skuldförda, åtagandet som regionen bör bygga upp en likvid kapitalförvaltning med inriktning att säkra kommande utbetalningar.

LÄNERAM

Regionens långfristiga lån uppgår i nuläget till 2 370 mnkr. Regionen har dessutom en beslutad checkkredit på maximalt 1 000 mnkr.

De omfattande investeringarna som planeras under de närmaste åren medför ett fortsatt långfristigt upplåningsbehov. Lånebehovet beräknas under åren 2021–2023 uppgå till 950 mnkr preliminärt fördelat på 650 mnkr år 2021 samt 300 mnkr år 2022. Regionstyrelsen får uppdraget att uppta långfristiga lån för att klara investeringsutgifter på maximalt 950 mnkr under planperioden. Räntekostnaderna för dessa lån beräknas öka driftskostnaderna med cirka 5 mnkr år 2022 med dagens ränteläge. Enligt finansieringsstrategin ges även möjligheten till egenfinansiering av investeringar med medel från kapitalförvaltningen. Med nuvarande marknadsvärde uppgår möjlig egenfinansiering till cirka 1 760 mnkr.

Plan för måluppfyllelse

Medborgarperspektivet

Hela Sverige har kraftsamlat för att klara av det nya coronaviruset. I Sörmland har prövningen varit otroligt tuff, och insatserna från både sjukvårdspersonal och annan personal exceptionella. Nu fortsätter arbetet med att hantera den pågående pandemin och samtidigt ta hand om den vård som skjutits upp på grund av covid-19.

I Sörmland har vi under en längre tid pratat om de särskilda utmaningar vi har i vårt län, inte minst när det gäller att förbättra folkhälsan, jämlikheten och stärka arbetsmarknaden. Det här är områden som regionen arbetar intensivt med och fortsätter att prioritera.

I ljuset av coronapandemin har det blivit tydligt att vår region också har särskilda styrkor. Den kraftsamling och den samverkan som vi sett i Sörmland under den kris som pågår är ingenting mindre än fantastisk. I Sörmland var vi mycket tidigt ute med provtagning för både virus och antikroppar och vi har varit snabba med att starta upp sjukvården igen för att ta itu med den vård och de behandlingar som skjutits upp under pandemins värsta fas.

Vårt mål för regionens verksamheter är att sörmlänningens behov alltid ska stå i fokus. En tillgänglig, personcentrerad och nära vård är ledorden. Trygghet och tillit ska prägla varje människas kontakt med den sörmländska vården. Det ska också vara möjligt för den enskilde att själv välja utförare och kontaktväg. Utvecklingen av digital vård går framåt och har fått extra fart på grund av de nya krav som covid-19 har ställt.

Medborgarna i Sörmland ska bemötas med

respekt, god service och lättillgänglig information utifrån sina unika förutsättningar. Därför måste regionens verksamheter både i sitt vardagliga arbete och i sitt utvecklingsarbete vara lyhörda för medborgarnas upplevelser. Patienter, anhöriga och kunder ska på olika sätt erbjudas delta i det utvecklings- och förbättringsarbete som ständigt sker.

Att regionen följer upp sörmlänningarnas förtroende för och nöjdhet med hälso- och sjukvården är av yttersta vikt för att utveckla verksamheterna i rätt riktning. Hälso- och sjukvårdsbarometern för 2019 visar att tillgången till vård upplevs som god och att förtroendet för vårdcentralerna är bättre än rikssnittet. Sjukhusens förtroende hos allmänheten kan däremot bli bättre och för att stärka förtroendet måste regionen arbeta vidare med de väntetider som finns inom hälso- och sjukvården.

Den regionala utvecklingen i Sörmland ska vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. Medborgarnas behov ska också tillgodoses på ett jämlikt sätt. Arbetet med att göra Sörmland till en attraktiv, konkurrenskraftig del av Stockholm-Mälardalen fortsätter. Regionen ska också stärka sin krisberedskap och fortsätta hantera den pandemi som på intet sätt är över.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD JÄMLIK FOLKHÄLSA I SYFTE ATT BLI SVERIGES FRISKASTE LÄN

Region Sörmland har som mål att vara Sveriges friskaste län år 2025, sett till den självupplevda hälsan. En god hälsa är en förutsättning för utveckling, både för individen och för samhället. Hälsa och välbefinnande är ett av de 17 globala målen i Agenda 2030. Hälsoläget i befolkningen har tydliga kopplingar till utbildningsbakgrund, boendemiljö, arbete och ålderssammansättning. Befolkningens hälsa påverkar utbudet av tillgänglig arbetskraft samtidigt som tillgången på arbete är en av hälsans bestämningsfaktorer. Samarbetet med kommuner, stat och civilsamhälle behöver utvecklas och stärkas, för att länet på sikt ska få en förbättrad folkhälsa och mer jämlik hälsa.

Regionens folkhälsoarbete utgår från det nationella folkhälsomålet "att skapa jämlika förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation". Utgångspunkten är att regionen, genom sina olika verksamhetsområden, ska medverka till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för alla medborgare i länet.

Hälsan är ojämnt fördelad i befolkningen. I hållbarhetsprogramets övergripande mål "verksamhet präglad av jämlikhet och jämställdhet" beskrivs att all verksamhet i Region Sörmland ska bedrivas utifrån en medvetenhet om vilka sårbara grupper det finns i relation till de olika uppdragen. Fokus bör vara på socioekonomiska skillnader samt skillnader mellan kön.

Den pågående coronapandemin förväntas påverka folkhälsan både på kort och på lång sikt. Påverkan kan vara både positiv och negativ beroende på vilket område inom folkhälsa det rör. Samhällskriser drabbar människor i olika utsträckning beroende på till exempel arbetsförhållanden, utbildningsnivå och boendeförhållanden. Med anledning av pandemin riskerar de ojämlika förhållanden som råder idag att öka ännu mer.

Totalt uppger ungefär sju av tio vuxna sörmlänningar att deras allmänna hälsa är bra eller mycket bra, en andel som är något lägre än i riket. Andelen med bra allmän hälsa skiljer sig mellan olika grupper i befolkningen. Det är till exempel stora skillnader mellan kvinnor och män samt mellan olika åldersgrupper.

Andel sörmlänningar som uppger att de mår bra eller mycket bra

	KVINNOR/ FLICKOR	MÄN/ POJKAR	TOTALT
Årskurs 7 *	64 %	82 %	73 %
Årskurs 9 *	57 %	79 %	68 %
Årskurs 2 gymnasiet *	60 %	77 %	69 %
16-84 år **	70 %	70 %	70 %

* Källa: Liv & Hälsa ung 2020

** Källa: Hälsa på lika villkor? 2015-2018

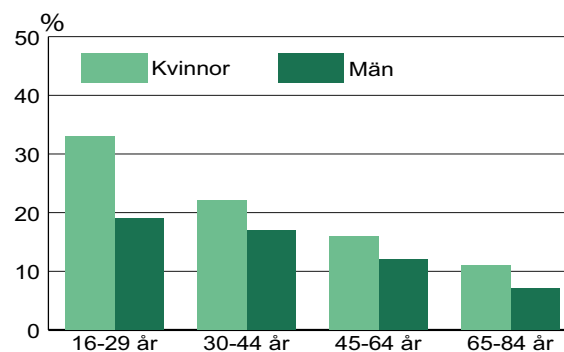
Sedan början på 2000-talet har andelen vuxna som mår bra legat stabilt kring 70 %. Bland ungdomar har det skett en kraftig minskning sedan 2011. Störst är minskningen bland tjejer, från 80 % som uppgav att de mår bra 2011 till 60 % 2020.

Det finns också skillnader mellan grupper med olika utbildningsnivå när det gäller andel som mår bra. Exempelvis är det stor skillnad mellan kvinnor med förgymnasial utbildning och kvinnor med eftergymnasial utbildning, 55 % av kvinnor med förgymnasial utbildning uppger att de mår bra jämfört med 74 % av kvinnor med eftergymnasial utbildning.

Folkhälsan har totalt sett förbättrats under en lång tid men den psykiska ohälsan med besvär som oro, ångest, nedstämdhet och sömnsvårigheter har, enligt Folkhälsomyndigheten, ökat sedan

2000-talets början. Ökningen sker både bland barn, unga, vuxna och äldre. Bland vuxna i Sörmland uppger 19 % av kvinnorna och 13 % av männen att de har nedsatt psykiskt välbefinnande. Det är en ökning med tre procentenheter på 10 år. Vanligast förekommande är det bland yngre kvinnor 16-29 år, där en tredjedel uppger att de har nedsatt psykiskt välbefinnande. Lägst andel med nedsatt psykiskt välbefinnande finns i åldersgruppen 65-84 år.

Andel med nedsatt psykiskt välbefinnande 2018

Källa: Hälsa på lika villkor 2018

REGION SÖRMLAND HAR ETT FÖREBYGGANDE OCH HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSSÄTT

Region Sörmland ska utveckla och stärka de hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatserna. De ska karaktäriseras av hög tillgänglighet och låga trösklar och det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ska baseras på evidens. Att det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet ska stärkas och utvecklas förtydligas i ett av hållbarhetsprogrammets övergripande mål "arbete och förhållningssätt för en god hälsa och miljö". Arbetet ska bedrivas med insikten om att människor har olika förutsättningar utifrån bland annat social situation, motivation och förkunskaper.

Region Sörmland erbjuder befolkningen många hälsofrämjande insatser. Barn i åldern noll till sex år och deras föräldrar har kontakt med och besöker barnavårdscentralen vid ett flertal tillfällen. Alla barn erbjuds vaccinationer enligt barnvaccinationsprogrammet. Region Sörmland erbjuder därutöver, avgiftsfritt, TBE-vaccination för barn upp till 19 år. Länets kvinnor bjuds in till cellprovtagning och mammografi med regelbundna intervall. Män erbjuds aortascreening vid 65 års ålder. Äldre och riskgrupper erbjuds avgiftsfri vaccination mot influensa och pneumokocker. Sedan 2014 erbjuds länets alla 40-, 50- och 60-åringar att delta i Sörmlands hälsoprogram. Region Sörmland har beslutat att införa screening för tarmcancer under planperioden.

I det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är samarbete med andra aktörer centralt och att stärka detta är en viktig uppgift för Region Sörmlands verksamheter. Minskad sjuklighet och dödlighet kan uppnås genom bland annat minskad användning av tobak, minskad alkoholkonsumtion, ökad fysisk aktivitet och förbättrade matvanor.

Tobak

Tobaksrökning ökar risken för många sjukdomar, bland annat flera cancersjukdomar, hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Även passiv rökning påverkar hälsan negativt. Andelen som röker dagligen har minskat under en lång period. År 1990 rökte 28 % av kvinnorna och 30 % av männen i Sörmland. Enligt Folkhälsomyndighetens senaste undersökning är andelen dagligrökare i den vuxna befolkningen 10 % i länet. Även bland ungdomar har andelen dagligrökare minskat sedan början på 2000-talet. Bland elever i årskurs 9 rökte 8 % dagligen år 2004, till år 2020 hade andelen sjunkit till 5 %.

Andel sörmlänningar som uppger att de är dagligrökare

	KVINNOR/ FLICKOR	MÄN/ POJKAR	TOTALT
Årskurs 7 *	1 %	2 %	2 %
Årskurs 9 *	5 %	5 %	5 %
Årskurs 2 gymnasiet *	7 %	4 %	6 %
16-84 år **	11 %	9 %	10 %

* Källa: Liv & Hälsa ung 2020

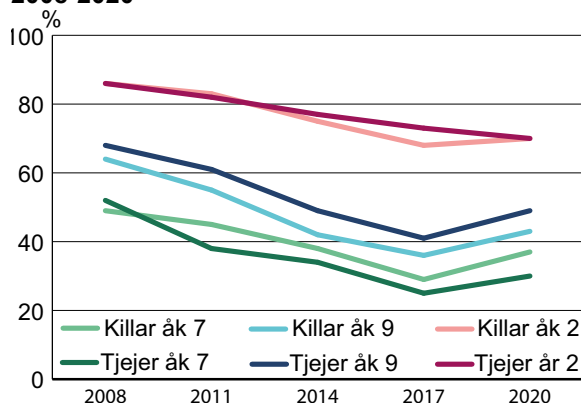
** Källa: Hälsa på lika villkor? 2015-2018

Även om dagligrökningen har minskat generellt så finns det grupper där andelen dagligrökare fortfarande är hög. Exempelvis är andelen rökare ungefär 15 % bland personer med förgymnasial utbildning samt i gruppen män födda utanför Europa. Sörmland är också ett av de län med hög andel barn som utsätts för tobaksrök i hemmet.

Alkohol

Alkoholkonsumtion är också en riskfaktor för ohälsa och sjukdom. Alkoholkonsumtionen har en tydlig koppling till kön och ålder, yngre dricker mer än äldre och män dricker mer än kvinnor. Andelen av befolkningen, i åldern 18-84 år, i länet med riskabla alkoholvanor har totalt sett minskat mellan åren 2004 och 2017, från 18 % till 12 %. Störst är minskningen bland yngre. Bland äldre har andelen riskkonsumenter ökat något. Bland sörmländska elever på högstadiet och gymnasiet har andelen som druckit alkohol minskat från 2008 till 2017, till 2020 har andelen ökat något.

Andel elever i Sörmland som druckit alkohol*, 2008-2020

Källa: Liv & hälsa ung

*Årskurs 7 druckit alkohol någon gång, årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet druckit alkohol senaste tolv månaderna

Fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet och bra matvanor har för de allra flesta positiva effekter på hälsan. En aktiv och hälsosam livsstil kan minska risken för sjukdomar, till exempel hjärt-kärlsjukdom och diabetes typ 2. Forskning har också visat att långvarigt stillasittande, oavsett fysisk aktivitet, ökar risken för flera sjukdomar. Den nationella rekommendationen för fysisk aktivitet för vuxna är minst 30 minuter per dag eller 150 minuter i veckan. Två tredjedelar av den vuxna befolkningen når den nivån. Andelen fysiskt aktiva är ungefär densamma i åldern 18-69 år och minskar sedan med stigande ålder.

Bland elever i årskurs 7 är det drygt en tredjedel som sitter stilla fyra timmar eller mer efter en skoldag. I årskurs 9 och 2 på gymnasiet är det ungefär fyra av tio elever som sitter stilla så mycket.

Goda matvanor

Den nationella rekommendationen för goda matvanor är att äta frukt eller grönt minst fem gånger per dag. Det är mindre än 10 % av den sörmländska befolkningen som når rekommendationen. Det är en högre andel kvinnor än män som äter frukt och grönt regelbundet men det är inga stora skillnader mellan olika åldersgrupper.

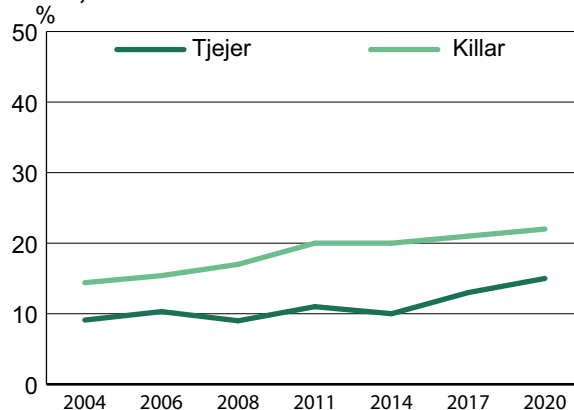
Lite mer än hälften av sörmländska elever på högstadiet och gymnasiet äter frukt och grönt så gott som dagligen eller oftare. Det är en något högre andel bland tjejer än bland killar.

Övervikt

Övervikt och fetma, som i många fall är ett symptom på låg fysisk aktivitet och/eller osunda matvanor, är ett växande folkhälsoproblem i många länder. Mer än hälften av den vuxna befolkningen i Sörmland har övervikt eller fetma. Andelen med övervikt är högre bland män än bland kvinnor medan fetma är lika vanligt både bland kvinnor och bland män. Var femte vuxen i länet har fetma, vilket är en fördubbling sedan år 2000.

Även bland ungdomar ökar andelen med övervikt och fetma. År 2004 var andelen med övervikt/fetma 10 % bland tjejer och 14 % bland killar. År 2020 var motsvarande andelar 15 % respektive 22 %.

Andel elever* i Sörmland med övervikt och fetma, 2004-2020

Källa: Liv & hälsa ung

*Årskurs 7, årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet

REGION SÖRMLAND HAR NÖJDA KUNDER, PATIENTER, BRUKARE, ANHÖRIGA, RESENÄRER, BESÖKARE, DELTAGARE OCH ELEVER

Region Sörmlands verksamheter utgår från medborgarens behov och förutsättningar. Medborgare innefattar till exempel rollen som kund, patient, brukare, anhörig, resenär, besökare, deltagare eller elev.

Regionens vision, "Det öppna Region Sörmland – för jämlik hälsa och levande kultur i en hållbar livskraftig region", innebär bland annat att regionen är tillgänglig för alla och bjuder in till delaktighet. Alla ska kunna ta del av och påverka regionens verksamheter.

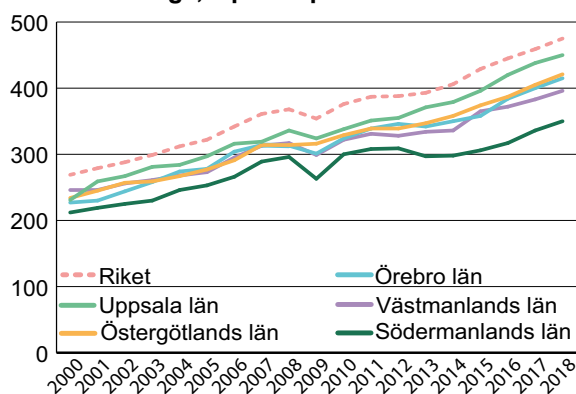
För att säkerställa att regionens alla verksamheter lever upp till medborgarnas förväntningar görs ett antal mätningar och undersökningar varje år för att se hur Region Sörmland och dess tjänster uppfattas av medborgarna. Mätningar görs till exempel inom hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och kulturverksamheten. Undersökningarna är viktiga inspel till vidareutveckling av regionens verksamheter.

Även synpunkter och klagomål på regionens verksamheter sammanställs och analyseras. Varje synpunkt eller klagomål innehåller viktig information som utgör underlag för verksamheternas utveckling att bli mer anpassade efter medborgarnas behov och förutsättningar.

REGION SÖRMLAND ÄR EN LIVSKRAFTIG OCH LEVANDE REGION

Vissa av de grundläggande förutsättningarna för en positiv utveckling i Sörmland har stärkts under de senaste decennierna. Trots förbättrade utvecklingsbetingelser har regionen, särskilt under tvåtusen-talets andra decennium, haft en förhållandevis svag ekonomisk tillväxt jämfört med andra regioner i östra mellansverige. Som syns i diagrammet nedan har även regionerna i östra mellansverige något lägre utveckling av bruttoregionprodukt (BRP) per invånare än riket som helhet.

Bruttoregionalprodukt per invånare, riket och östra mellansverige, löpande priser tusen kronor

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB) regionalräkenskaperna

I den regionala utvecklingsstrategin, Sörmlandsstrategin, är social hållbarhet målet, ekonomin medlet och ekologin sätter ramarna för att nå ett hållbart samhälle. BRP+ är ett breddat mått på regional utveckling som belyser hur länen ligger till med avseende på livskvalitet här och nu och hållbarhet över tid. Sörmland har enligt detta mått en relativt sett god tillgång till tjänster medan länet ligger sämre till än rikssnittet i temaområdet utbildning och kompetens. Socialt kapital ses här som en av fyra kapitalformer med inverkan på hållbarheten över tid. Här har Sörmlands relativt sett goda värden framför allt inom aspekten samhällsförtroende.

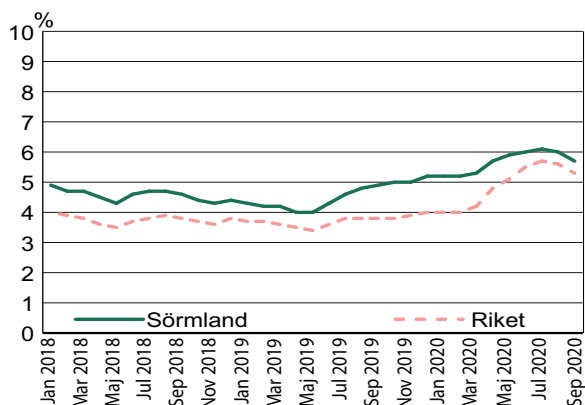
Det breda måttet på regional utveckling tydliggör den mängd faktorer som har betydelse för utvecklingen. Det innebär också att det regionala utvecklingsarbetet måste vara flexibelt och anpassningsbart för att kunna möta de förändringar som sker i vår när- och omvärld och som får konsekvenser för Sörmlands utveckling. Sörmlandsstrategin har därför slagit fast en arbetsmetod som möjliggör ett sådant arbetssätt, där Sörmlands modell för hållbar

regional utveckling står i centrum. I modellen beskrivs samspelet mellan olika faktorer som har betydelse för regional utveckling. Det handlar främst om de av varandra beroende sambanden mellan boendeattraktivitet, hälsa, utbildning, arbetsmarknad och näringsliv. Befolkningen och den demografiska utvecklingen är den centrala utgångspunkten för att försöka beskriva denna helhet.

Under 2020 har arbetet för att stärka förankringen och genomförandet av Sörmlandsstrategin pågått. Detta har främst syftat till att öka kunskapen och förståelsen om strategin och dess roll. Samtidigt har vi i enlighet med strategins arbetsmetod omprövat tidigare skrivningar och inriktning och identifierat behovet att revidera och komplettera i strategins två prioriterade inriktningar: växande arbetsmarknad och fungerande bostadsmarknad. Under 2021 fortsätter arbetet med att utveckla strategins prioriterade inriktningar och insatserna för att nå dessa. Även strategins arbetsmetod och analys kommer att utvecklas och informationen och kommunikationen av strategin förbättras. När införda principer och arbetsformer för att prioritera, planera, redovisa och följa upp sörmlandsstrategin finns på plats kommer dessa att tas vidare inom flera delar av Region Sörmland och implementeras i ordinarie verksamhet och organisation.

Region Sörmland har beviljats medel från Tillväxtverkets utlysning vägar till hållbar regional utveckling vilket ger möjlighet att stärka arbetet med hållbar utveckling inom det regionala utvecklingsuppdraget och sörmlandsstrategin. Projektet sträcker sig fram till hösten 2022 och alla Sveriges 21 regioner deltar. Projektet kommer att fokusera på den förflyttning och omställning vi ser är nödvändig för att integrera ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i vår ordinarie verksamhet.

En växande arbetsmarknad är en av sörmlandsstrategins prioriteringar. Trots sysselsättningsuppgången de senaste åren är arbetslösheten i Sörmland fortfarande hög jämfört med övriga regioner i landet. Den avmattnings av ekonomin som påbörjades under andra halvan av 2019 och in på början av 2020 accelererade kraftigt under andra kvartalet 2020 som en konsekvens av coronapandemin. Andelen 16–64-åringar som var öppet arbetslösa i länet var i februari 2020 5,2 % och i juli 2020 hade andelen öppet arbetslösa ökat till 6,1%. Därefter har andelen öppet arbetslösa i Sörmland minskat något till 5,7% i september 2020. I alla fall på kort sikt har pandemin bidragit till att arbetslösheten i länet ligger längre ifrån målet.

Andel öppet arbetslösa, 16-64 år, januari 2018 - september 2020

Källa: Arbetsförmedlingen

Det finns antagligen flera skäl till att arbetslösheten är högre i Sörmland än i riket. Ett skäl kan vara att efterfrågan på arbetskraft, mätt som antal lediga jobb per arbetslös, är relativt sett låg i länet. Andra kvartalet 2020 fanns det 0,12 lediga arbeten per arbetslös, vilket placerar Sörmland en bit under riksgenomsnittet på 0,17. Precis som för övriga siffror som presenteras för senare delar av 2020 är de här siffrorna kraftigt påverkade av coronapandemin och insatserna för att bekämpa denna. Men även vid en jämförelse bakåt i tiden har den övergripande matchningen mellan antal lediga platser och

antal arbetslösa varit på en lägre nivå i Sörmland än i riket och i de närliggande länen.

Sörmland är ett pendlingslän och en stor del av de sysselsatta inom länet arbetar på annan ort än bostadskommunen. Nettopendlingen från länet var 10 % år 2018, vilket ska jämföras med genomsnittet för alla regioner som var 2 %. Det innebär att utvecklingen på arbetsmarknaderna runt om Sörmland också har stor betydelse för Sörmlands sysselsättning och den regionala utvecklingen.

En fungerande bostadsmarknad är den andra prioriterade inriktningen i sörmlandsstrategin och det är en förutsättning för en ökad inflyttning till länet. I bostadsmarknadsenkäten 2020 anger alla Sörmlands kommuner för femte året i rad underskott på bostäder. År 2019 färdigställdes 1 327 bostäder i länet, vilket är en minskning med nästan 27 % från 2018. Vilka upplåtelseformer som finns tillgängliga får inverkan på vilka grupper som har möjlighet att efterfråga ett boende. Generellt har människor med lägre inkomster svårare att efterfråga ägt boende varför det är viktigt att det finns hyresrätter tillgängliga. Hyresrätterna utgjorde under ett antal år en ökande andel av de färdigställda bostäderna i flerbostadshus i länet men under 2019 ökade istället andelen bostadsrätter. Under de senaste tre åren har det färdigställts flest antal bostäder i förhållande till invånarantal i Trosa.

Verksamhetsperspektivet

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Målet är fortsatt detsamma. Patienten ska känna sig trygg, ha en smidig resa genom vården och vi ska använda våra resurser på rätt sätt. Vården ska ges nära befolkningen och endast vård som inte kan tillgodoses i öppenvård ska ges i slutenvård. Patienternas och anhörigas delaktighet i vården är självklar. Coronapandemin har lett till en stor andel framskjuten vård, att komma tillrätta med denna kommer att vara ett av hälso- och sjukvårdens huvudfokus under 2021.

Att bedöma exakt hur stort behov som finns inom den framskjutna vården är svårt. Region Sörmlands ambition är att ta tillvara all den kapacitet som finns tillgänglig såväl internt men även tillsammans med övriga regioner och utförare med vårdavtal. Vården ska ges inom de tidsramar som anges i vårdgarantin.

Effekterna av pandemin som vi befinner oss i har stor betydelse för hur Region Sörmland ska planera och strukturera hälso- och sjukvården under de kommande åren. Behovet av att stärka upp vår intensivvård och samtidigt göra den mer flexibel med olika lösningar för eftervård har tydliggjorts. Erfarenheterna från den snabba omställning som krävdes för att möta behovet under pandemin mest intensiva del kommer väl tillpass när vi nu stärker upp vår kapacitet. Coronapandemin visar också betydelsen av att verksamheterna själva har större möjlighet att flexibelt öka och minska antalet vårdplatser efter medborgarnas behov. Det politiskt satta målet om antalet vårdplatser tas därför bort. Erfarenheterna från problemen med varuförsörjningen och de extrema utmaningar pandemin ställt regionen inför visar på behov av förstärkningar för att göra oss mindre sårbara, exempelvis nödvändigheten av utökad förrådskapacitet samt andra robusthetssatsningar.

Pandemin har också visat att det påbörjade arbetet med att göra en översyn av regionens rehabiliteringsverksamhet behöver intensifieras. En specialiserad rehabiliteringsklinik kommer att etableras. Översynen ska ge förslag som leder till att rehabilitering sker jämlikt i länet med den kvalitet som aktuella riktlinjer anger inom såväl slutenvård, öppenvård, primärvård och utövare

med vårdavtal. Fler ska kunna ta del av arbetsinriktad rehabilitering.

För att möta befolkningens ökade behov av vård ska den nära vården stärkas. Primärvården är basen för hälso- och sjukvården inom länet och central i utbyggnaden av den nära vården där samarbetet mellan primärvården, specialistvården och den kommunala vården ska öka. Arbetet med att införa ett tak för antalet listade patienter per läkare i vår egen primärvård fortgår, med målet att öka kontinuitet och tillgänglighet för patienten, ge fler möjlighet till fast läkarkontakt och patientkontrakt samt ökade möjligheter till personalrekrytering. Satsningen på att utbilda fler distriktsläkare och distriktssjuksköterskor ska fortsätta.

Vi vill fortsätta att satsa på hälsofrämjande åtgärder. Vaccinationer är en viktig del av det förebyggande arbetet, pneumokockvaccinering till riskgrupper och äldre införs och förberedelser för vaccinering mot covid-19 pågår. Det pågående arbetet med att utvärdera våra riktade hälsoundersökningar intensifieras under budgetåret. Coronapandemin har visat på vikten av ett gott samarbete mellan kommuner och regionen. Det är angeläget att detta bibehålls och utvecklas inom den nära vården och inom det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa. En tidig samverkan är en nyckelfråga. Samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård är en nyckelfråga och ska utvecklas. Från regionens sida tillför vi ytterligare resurser till barn- och ungdomspsykiatri, barnhälsovården samt barntandvården. Arbetet med nollvision för suicid pågår och målet är att en suicidpreventionsplan ska beslutas under 2021.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG, KVALITATIV OCH EFFEKTIV VÅRD

Begreppet "god vård" lanserades i samband med publiceringen av Socialstyrelsens föreskrift Ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården (SOSFS 2005:12). Där beskrivs ett antal områden som viktiga förutsättningar för "god vård". De sex områdena är:

- Kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård
- Säker hälso- och sjukvård
- Patientfokuserad hälso- och sjukvård
- Effektiv hälso- och sjukvård
- Jämlig hälso- och sjukvård
- Hälso- och sjukvård i rimlig tid

Den vård och de behandlingar som ges i Region Sörmland ska vara kunskapsbaserade och ändamålsenliga. Verksamheterna ska arbeta i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vården ska utformas för att möta den individuella patientens behov på bästa sätt. Genom ett aktivt förebyggande arbete ska vårdskador och vårdrelaterade infektioner minimeras i största möjliga utsträckning.

Utgångspunkten för all vård som bedrivs inom ramarna för Region Sörmland ska vara sörmlänningarnas behov av en patientsäker vård med god kvalitet och korta väntetider. Den som har störst behov av sjukvård ska få tillgång till denna utan onödigt väntan eller organisatoriska begränsningar. I en verklighet där det totala vårdbehovet växer är det nödvändigt att ständigt arbeta för att strukturera länets hälso- och sjukvård för att den på bästa sätt ska kunna matcha länsinvånarnas behov och krav på bättre kvalitet. En viktig organisatorisk princip inom sjukvården är att vården ska ges där den ger det bästa möjliga slutresultatet för patienten avseende bland annat kvalitet, med lämplig hänsyn också till tillgänglighet, kompetensförsörjning och effektivitet i resursanvändningen. Att fördela vårdinsatser optimalt kallas ofta nivåstrukturering.

I nära samband med att uppnå en optimal nivåstrukturering måste även ett kontinuerligt arbete för att utveckla regionens verksamheter ske. En hög effektivitet i resursanvändningen är av stor betydelse för att regionen även på sikt ska kunna möta behoven i en växande befolkning med allt fler äldre invånare och med en sjukvård som kan åstadkomma allt mer. Ett flertal studier visar på vinsterna som kan göras vid ett strukturerat

effektiviserings- och kvalitetsarbete inom sjukvården. Slutsatserna visar på höjd vårdkvalitet, större personalnöjdhet samt sänkta kostnader.

Ett prioriterat område är en utbyggd rehabilitering. Fokus bör initialt riktas mot rehabilitering av covid-patienter, men därefter innefatta slutenvårdsrehabilitering av exempelvis hjärnskador, neurologiska sjukdomstillstånd samt öppenvårdsrehabilitering för exempelvis långvariga smärttillstånd och arbetsinriktad rehabilitering. En del av den utvecklingen är att trädgårdsterapi på Nynäs avvecklas. Fler patienter ska erbjudas rehabilitering i andra former.

Centrum för klinisk forskning ger handledning och ekonomiskt stöd till olika kliniska forskningsprojekt varje år. Region Sörmland medverkar på så sätt till kunskapsskapande och möjliggör för medarbetare att delta i forskning.

Patienterna inom rättspsykiatri är dömda till vård och vårdas därmed under tvång och därför blir det än mer viktigt att vården präglas av delaktighet, jämlikhet, respekt och transparens, samt att vården är evidensbaserad och rättssäker. De långa vårdtiderna ställer extra höga krav på tydliga vårdprocesser för att generera en effektiv och säker rättspsykiatrisk vård. Målsättningen är att Region Sörmland genom ständigt förbättringsarbete, lever upp till kraven på god vård inom den rättspsykiatriska vården.

Tand- och munhälsan i Sverige har stadigt förbättrats under det senaste halvseklät även om hälsoförbättringarna har planat ut något under senare år. Fortsatt hälsoinformation och förebyggande arbete är av vikt för att bevara den goda tandhälsan. Grupper med sämre tandhälsa, eller med risk för sämre tandhälsa, ska vara i fokus för detta arbete. Målsättningen är att alla sörmlänningar ska ha möjlighet till regelbunden revisionstandvård baserat på risken för framtida sjukdom och problem. Möjligheter ska också finnas att få akuta behov avhjälpna inom rimlig tid.

Så långt det är möjligt ska tandvården ges inom allmäntandvården och endast behandling som inte kan tillgodoses där ska ges inom specialisttandvården. Det finns en potential i utveckling av bättre samverkan mellan hälso- och sjukvård och tandvård. Det gäller till exempel omhändertagandet av personer med långvariga sjukdomar eller funktionsnedsättningar och äldre.

REGION SÖRMLAND HAR EN PERSONCENTRERAD VÅRD

Personcentrerad vård ska vara den sörmländska vårdens kärna. Patienten ska vara delaktig i alla beslut om sin egen vård och aktivt delta i planering och genomförande av den egna vården i samarbete med vårdpersonal och vid behov i samarbete med närstående. Att som människa med vård- och omsorgsbehov få vara i centrum och så långt det är möjligt inkluderas i alla vårdbeslut och processer är viktigt. Det har visat sig leda till bättre egenvård och bättre samarbete mellan vårdare. Det är patientens samlade behov – medicinskt, socialt, individuellt – som ska vara vägledande för hälso- och sjukvårdens utformning. Patientens ställning ska stärkas och sjukvården ska bli bättre på att tillvarata patientens och närståendes engagemang i att utveckla verksamheten. Den samlade kunskapen visar att ett personcentrerat arbetssätt och en delaktig patient har en positiv inverkan på vårdens resultat och ett effektivt resursanvändande.

Hälso- och sjukvården kan inte ha samma förväntningar på delaktighet på alla personer. Det är individens egna förutsättningar och resurser som har störst betydelse för resultatet av insatserna från hälso- och sjukvården. En personcentrerad hälso- och sjukvård innebär att anpassa bemötande, vård och behandling till de villkor som finns relaterat till patienters personliga egenskaper och förutsättningar. Genom en personcentrerad hälso- och sjukvård har regionen möjlighet att styra mot en mer jämlik hälsa hos befolkningen. Att göra jämlikt innebär därför ofta att göra olika för att tillgodose människors specifika behov och förutsättningar.

Det personcentrerade arbetssättet utmanar det

etablerade arbetssättet och för att införa personcentrerad vård krävs en attityd- och kulturförändring. För att driva på denna förändring måste regionen arbeta med kunskapshöjande insatser och sprida goda exempel.

REGION SÖRMLAND HAR EN UTBYGGD PRIMÄRVÅRD OCH EN FÖRSTÄRKT NÄRVÅRD

Basen i hälso- och sjukvården ska utgöras av den nära vården. Primärvården ska ge en effektiv, bred och lättillgänglig hälso- och sjukvård för de flesta vårdbehov. Arbetsfördelning mellan primärvård och den specialiserade sjukvården måste tydligare definieras för att göra hela sjukvårdssystemet mer effektivt. Den framtida hälso- och sjukvården ska ges nära befolkningen, endast vård som inte kan tillgodose i öppenvård ska ges i slutenvård. Vården behöver också ställa om och öka de preventiva insatserna i syfte att minska behoven av vård.

Närvård i Sörmland innebär att befolkningen i länet ska ha nära till vård och omsorg där de bor eller vistas. Vård och omsorg ska vara tillgänglig, såväl geografiskt som tidsmässigt. Viktiga uppgifter för närvården är att främja hälsa och förebygga ohälsa. Regionen behöver fortsätta sin utveckling mot att komma närmare patienten, bland annat genom att nyttja digitaliseringens möjligheter.

Regionen ska fortsätta utveckla närvård där mer vård sköts i öppna former och i hemsjukvård. Detta kan ske genom att fortsätta utveckla fler mobila team, stärka specialiserad sjukvård i hemmet, erbjuda fler fasta vårdkontakter samt utveckla sjukvårdsassisterad egenvård i hemmet.

REGIONAL VERKSAMHET

Den regionala utvecklingen ska ske med tillväxt i hela länet och där olikheterna i de olika länsdelarna bidrar till helheten. Det är viktigt att arbetet leder till att kommuner och regionen kan leverera den service och de tjänster som sörmlänningen behöver. Även den regionala verksamheten påverkas starkt av coronapandemin och kommer därför att behöva fokusera på åtgärder för att motverka arbetslöshet, utveckla kollektivtrafiken, stödja utbildning och verka för att utveckla det sörmländska näringslivet.

Att anpassa kollektivtrafiken till de nya förutsättningar som pandemin orsakar är ett arbete som pågår. Under planperioden kommer även ett nytt trafikavtal med operatör för de samägda tågen genom Mälardalstrafik att driftsättas. I och med detta kommer omställningen av regionaltågstrafik i Mälardalen att helt och hållet vara en fråga för regionerna som ingår i samarbetet.

Uppdraget att ta fram en förnyad Länstransportplan kommer under budgetåret vara prioriterat då den nationella infrastrukturplanen ska förnyas. Som grund ligger "Strukturbild Sörmland" som visar den fysiska inriktningen för Sörmlands utveckling med ortstruktur och funktionella samband med varandra och med omvärlden. För att utveckla Sörmland ska vi, tillsammans med kommunerna och andra intressenter i Sörmland, ta fram handlingsplaner utifrån den fastlagda Sörmlandsstrategin. Planerna kan bland annat handla om byggnation, utveckling av besöksnäring, infrastruktur samt kompetensförsörjning. Självklart är det fokus på det långsiktigt hållbara samhället som fastlagts i Hållbarhetspolicyn med tillhörande hållbarhetsprogram. Under planperioden planeras för att revidera den regionala utvecklingsstrategin, Sörmlandsstrategin.

EU har antagit en ny långtidsbudget. För Region Sörmland är det viktigt att, inom ramen för de olika fondprogrammen, arbeta fram strategier så att beslutade medel kommer till så stor nytta som möjligt.

Region Sörmland kommer tillsammans med länsstyrelsen i Södermanland utveckla samverkan inom områden där uppdragen sammanfaller.

Det kan vara uppdrag från nationell nivå som avser gemensamma planerings- och styrdokument men även strategiska frågor av vikt för Sörmland, exempelvis gemensam klimat- och energistrategi, livsmedelsstrategi och framtagande av regionalt skogsprogram.

Region Sörmland skapar bättre förutsättningar för en väl fungerande utbildnings- och arbetsmarknad. Det ökar länets innovations- och attraktionskraft. Mälardalens Högskola (MDH) har stor betydelse för Sörmlands fortsatta utveckling och kompetensförsörjning av såväl bredd- som spetskompetens. Region Sörmlands behov av en väl fungerande högskola är av högsta vikt för den egna kompetensförsörjningen, men också för länets näringsliv. Med den anledningen har Region Sörmland stort behov av nära och konstruktivt samarbete med MDH. Region Sörmland stödjer högskolans ambition att utvecklas till tekniskt universitet.

Våra folkhögskolor och studieförbund är viktiga aktörer i en tid där integrationen, digitala klyftor och en relativt låg bildningsnivå är stora utmaningar. Folkbildningen är en viktig resurs för att bidra till det livslånga lärandet och möta de krav och behov som samhället ställer.

Sörmlands naturbruk med Nynäs och Ökna ska utvecklas. Det är viktigt att utbilda inom yrken som utvecklar den sörmländska livsmedelsproduktionen. Sörmlands naturbruk är också en viktig resurs för att stimulera turism och besöksnäring, liksom friluftaktiviteter för ökad folkhälsa.

REGION SÖRMLAND HAR KULTURVERKSAMHET SOM BIDRAR TILL INDIVIDENS UTVECKLING OCH ETT HÅLLBART DEMOKRATISKT SAMHÄLLE; UTBILDNING OCH FOLKBILDNING SOM BIDRAR TILL ATT UTVECKLA DEMOKRATI, KULTUR, KUNSKAPER OCH BILDNING; OCH FRILUFTSVERKSAMHET MED GOD TILLGÄNGLIGHET TILL NATUR- OCH KULTURMILJÖER FÖR ALLA.

Kulturverksamheten i Region Sörmland ska bidra till individens utveckling och ett hållbart demokratiskt samhälle genom att vara en dynamisk utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

Uppdraget omfattar följande nationella kulturområden:

- Professionell teater-, dans- och musikverksamhet
- Regional museiverksamhet
- Regional biblioteksverksamhet, läs- och litteraturfrämjande verksamhet
- Professionell bild- och formverksamhet
- Regional enskild arkivverksamhet
- Filmkulturell verksamhet
- Hemslojdsfrämjande verksamhet

En förutsättning för utveckling av de ovanstående nationella uppdragen är kulturplanen som utarbetas i samverkan med länets kommuner och i samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Därutöver arbetar regionens kulturverksamheter i linje med kulturplanen med att stärka och utveckla Sörmlands kulturliv.

Kulturverksamheten ska finnas på många olika platser och arenor, möta människor i hela länet, bjuda in till delaktighet och bidra till god tillgänglighet till kultur och bildning. Verksamheten ska vara kunskapsbaserad och präglas av mångsidighet, gräns- och genreöverskridande samt ha spets i innehåll, uttryck och form. Verksamheten ska lyfta fram mångfald och mångsidiga kulturarv, arbeta med interkulturella perspektiv genom att främja möten mellan olika människor med olika erfarenheter, synsätt och världsbilder och mellan olika kulturer, samhällen och tider.

Region Sörmland ska ha utbildning och folkbildning som bidrar till att utveckla regionen och

individerna på ett hållbart sätt avseende demokrati, kultur, kunskaper och bildning.

Uppdraget omfattar:

- Gymnasieskola (naturbruk samt vissa introduktionsprogram)
- Gymnasiesärskola (skog, mark och djur inom naturbruk)
- Folkhögskola
- Vuxenutbildning i form av uppdrag, uppdragsutbildning, yrkesutbildning
- Övrig bildningsverksamhet bland annat genom samordning och stöd till studieförbundens verksamhet

Utbildnings- och folkbildningsverksamheten ska bidra till att individen utvecklas som person och kan påverka sin livssituation samt ha en möjlighet att delta aktivt i samhällsutvecklingen. Verksamheten ska erbjuda demokratiska arbetsformer samt en trygg, säker och utvecklande miljö att vistas i. Den ska ge alla en möjlighet till bästa möjliga utveckling av förmågor, kunskaper, kompetens och bildning utifrån egna förutsättningar.

Friluftsverksamheten i Region Sörmland ska bidra till god livskvalitet och hälsa, hållbar utveckling med god tillgänglighet till natur- och kulturmiljöer för alla.

Uppdraget avser egendomarna Nynäs och Ökna och omfattar:

- Förvaltning av naturresurser och vandringsleder samt tillsyn av kanotleder för att ge allmänheten god tillgång till naturupplevelser
- Jord-, skogs- och viltbruk inom Nynäs och Ökna
- Förvaltning och tillgängliggörande av Nynäs slott med park samt byggnader och kommersiella friluftsanläggningar
- Visningar, utställningar, kurser och program inom natur- och kulturområdet

Verksamhet erbjuds inom dessa områden; kultur och historia, hälsa och rekreation, park och trädgård, naturbruk, friluftsliv, jakt och fiske, måltids- och boendeeupplevelser. Utbudet av visningar, utställningar, kurser, program och service ska formas så att det gagnar god tillgänglighet till natur- och kulturupplevelser.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, TILLGÄNGLIG OCH HÅLLBAR KOLLEKTIVTRAFIK

Region Sörmland ska ha en tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik. Under 2021 ska system för planering och en app för resenärerna upphandlas och imple-

menteras. De nya trafikavtalen, som har de sista trafikstarterna under 2021, har en affärsmodell med bonus eller incitament, anpassade gränssnitt och fokus på kundnöjdhet.

I samband med att Mälardalstrafiks egna fordon börjar levereras kommer även utbudet i den regionala tågtrafiken att ökas och det kommer då finnas behov av att se över de regionala landsbygdslinjerna, så att den totala regionala trafiken sker optimalt. Trafiken måste ständigt förbättras och leveranskvaliteten upprätthållas. Ökade reinvesteringar och underhållsarbeten på järnvägen innebär störningar i trafiken. Befolkningsökningen och stadsutvecklingen innebär kontinuerliga krav på översyn och förbättringar av trafiken.

Region Sörmland får uppdraget att etablera och driva Mälartågs kundservice från och med hösten 2021. Sedan tidigare ansvarar samma verksamhet för kundservicefunktionen för Mälardalstrafiks pendlarbiljett Movingo.

REGIONÖVERGRIPANDE

Pandemin har på ett påtagligt sätt visat på att det är viktigt att se över hur vi samarbetar och nyttjar varandras kompetenser och verkar för en mer flexibel organisation.

Nu är det dags att ta ett större steg för att använda den digitala kommunikationstekniken i mötet såväl i det interna arbetet men även i kontakt med patienter och brukare. Införandet av det nya vårdinformationsstödet under planperioden kommer att vara ett stöd till dessa förändrade arbetssätt. Det kommer under planperioden leda till omfattande behov av fortbildning och utvecklingsarbete. Implementeringen av kunskapsstyrningsmodellen är också den en viktig del som ska bidra till en säker och jämlik vård.

De strategiska fastighetsinvesteringarna har tagit fart och befinner sig nu i ett konkret skede. Regionsjukhuset Karsuddens utbyggnad går mot sitt färdigställande. Kullbergsska sjukhusets nya vårdbyggnad blir klar under året. Länkbyggnad med ny entré färdigställs på Nyköpings lasarett. Bygget av de nya akut- och operationshusen på Mälarsjukhuset och Nyköpings lasarett fortskrider enligt plan. Den långsiktigt genomarbetade strategin för våra investeringar är avgörande för att kunna möta behoven av moderna vårdlokaler för framtidens vård. I takt med att nya byggnader tas i bruk kommer också förändrade arbetssätt att införas.

REGION SÖRMLAND TAR TILLVARA DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Den patient som kan och vill ha möjlighet att välja digitala alternativ ska kunna göra det. Det bidrar till effektivare insatser samt att resurser frigörs till dem som behöver personliga möten. Digitaliseringen skapar förutsättningar för personcentrerad vård och för en sammanhållen vårdprocess där olika huvudmän kan dela information. I övergången mellan vårdgivare bidrar det till säkrare och snabbare överföring av information. Sammantaget kommer detta att leda till ökad kvalitet, högre patientsäkerhet och större resurseffektivitet.

Region Sörmland har upphandlat ett nytt vårdinformationsstöd som bättre ska möta de krav och behov som finns i vården. Det nya stödet ska för enkla administrationen för vårdpersonalen och göra patienterna mer delaktiga i sin vård. Arbeta pågår med att utforma det nya vårdinformationsstödet.

Region Sörmland bedriver verksamheter som ställer stora krav på en väl fungerande IT, det gäller allt från vård av människor till att förse länets invånare med kultur och utbildning samt att stödja det demokratiska arbetet i regionens olika politiska församlingar. Regionens verksamhet förväntas fungera även i olika krissituationer och det finns stora krav på kontinuitet i verksamheten. Därför är det viktigt att regionens IT är stabil och säker och att informationen hanteras korrekt.

Medarbetarna i regionen ska ha IT-stöd som bidrar till god kvalitet och effektivitet i arbetet och som underlättar samverkan och kunskapsutveckling i det dagliga arbetet. En effektiv och ändamålsenlig IT ska även möjliggöra ett grönare och smartare arbetssätt i form av färre resor och mer distansarbete.

REGION SÖRMLAND PRÄGLAS AV JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET, ICKE-DISKRIMINERING, NORMMEDVETENHET OCH INKLUDERING

Region Sörmlands vision är att vara den öppna regionen. Det innebär att alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina egna förutsättningar. Med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och diskrimineringsgrunderna får ingen diskriminering eller kränkande behandling förekomma i organisationen. All verksamhet i Region Sörmland ska utgå från ett rättighetsbaserat förhållningssätt vilket innebär att de mänskliga rättigheterna respekteras, skyddas och främjas. Regionens verksamheter arbetar med värdegrundsfrågor och synliggör normer.

Vård på lika villkor innebär att varje individ bemöts utifrån sina behov och på ett sätt som ger lika rättigheter och möjligheter i mötet med regionens verksamheter. Det ställer krav på ökad kunskap om de särskilda villkor och förutsättningar som olika grupper har med sig när de har kontakt med regionens verksamheter. Regionen behöver analysera och följa upp sina verksamheter utifrån dessa perspektiv.

Hälsan är ojämnt fördelad i befolkningen, likaså finns det exempelvis skillnader i kulturkonsumtion, utbildningsbenägenhet och deltagande i demokratiska processer. För att bidra till jämlikhet och jämställdhet behöver regionens uppdrag och tjänster utföras med strategier för att motverka att ojämlika mönster uppstår, förekommer eller förstärks. All verksamhet i Region Sörmland ska bedrivas utifrån en medvetenhet om vilka sårbara grupper det finns i relation till de olika uppdragen. Vi måste göra olika för att kunna nå och verka lika. I linje med förslag från kommissionen för jämlik hälsa bör fokus vara på socioekonomiska skillnader samt skillnader mellan kön.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

Produktionen av de varor som Region Sörmland köper innebär en stor miljöbelastning, globalt och lokalt. Många produkter tillverkas dessutom i låglöneländer där det finns risk för kränkningar av mänskliga rättigheter. Upphandling är ett viktigt verktyg och genom att ställa krav vid upphandlingar kan Region Sörmland ta ansvar för att de tjänster och produkter som köps är producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden. Regionen har under flera år ställt miljökrav i samband med

upphandlingar. Detta arbete behöver utvecklas ytterligare för att även inkludera sociala aspekter samt metoder för uppföljning av ställda krav.

Region Sörmland behöver utveckla ett tydligare livscykelperspektiv i användningen av resurser, material och produkter för att främja en effektiv resursanvändning. Regionen kommer de närmaste åren utveckla arbetssätt för att hushålla, återanvända och återvinna resurser på bästa sätt.

Regionen ska fortsätta utveckla långsiktigt hållbara ekonomiska modeller för finansiering, vilket har stor betydelse ur miljömässigt och socialt perspektiv.

För att minska klimatavtrycket behöver Region Sörmland använda förnybara energislag och detta på ett långsiktigt hållbart sätt. Arbetet omfattar egna investeringar i förnybar energi och fortsatt energieffektivisering, där samverkan mellan fastighetsägare, drift och verksamheter är en förutsättning för att nå framgång. Verksamheterna arbetar kontinuerligt och systematiskt med klimatpåverkande miljöaspekter som energianvändning, användning av narkos- och lustgas, resor och transporter samt inköp av varor och tjänster. Arbetet ska präglas av kretsloppstänkande för att minska miljöbelastningen och förebygga föroreningar. Att minska utsläppen av växthusgaserna med fossilt ursprung från transporter är en viktig åtgärd. Regeringens beslut om en fossilbränsleoberoende fordonsflotta 2030 innebär inte bara att regionen behöver ställa om befintlig fordonsflotta, utan även att underlätta för kollektiva resor och ett klimatsmart resande för patienter och medarbetare. Utfasning av fossila drivmedel och arbete för övergång till fossilfri fordonsflotta kommer att utgå från en strategi om fossiloberoende verksamhet.

Livsmedelsproduktion är förknippad med en rad konsekvenser för såväl hälsa som miljö, såsom påverkan på klimatet, användning av antibiotika och brister i arbetsmiljö i andra delar av världen. Regionen arbetar redan med flera aspekter i livsmedelskedjan, exempelvis med att ställa miljökrav i upphandlingar och sträva mot minimering av matsvinn. Detta arbete ska fortsätta och utvecklas så att det täcker fler aspekter i en hållbar livsmedelskedja. Ett uttalat inriktningsmål i hållbarhetsprogrammet är att, där så är möjligt, upphandla livsmedel som är producerade i enlighet med svensk lagstiftning samt ekologiska och etiskt märkta livsmedel. Genom att bana väg för svenskproducerade livsmedel bidrar regionen till minskad användning av antibiotika och konstbevattning och främjar indirekt regional livsmedelsproduktion och ett rikt odlingslandskap. Regionens livsmedelsanvändning ska präglas av en helhetssyn där mat som tillagas, säljs och serveras är näringsrik och främjar god hälsa samt medför så låg miljöpåverkan som möjligt.

Resursperspektivet

Året som gått har präglats av coronapandemin. Regionen har ställts inför prövningar som varit oerhört tuffa inom alla områden i organisationen. Det har varit svårt och arbetsamt men det har också visat den styrka och flexibilitet Region Sörmland har i alla led.

Delar av den normala verksamheten har under våren och sommaren fått pausa och allt fokus har varit på att se till att på bästa sätt ge invånarna i Sörmland förutsättningar att klara av pandemin.

Nu är det dags att ställa om till det nya normala genom att ta oss an framflyttad vård, stärka vår robusthet inför framtiden, samtidigt som vi har beredskap för nya prövningar. Våra medarbetare är en bärande del av detta arbete.

Region Sörmland ska vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder medarbetarna goda villkor och möjlighet till personlig utveckling. Ett gott ledarskap är grunden till detta. Därför kommer vi att fortsätta satsa på rekrytering och individuell utveckling av våra chefer utifrån vårt ledarutvecklingsprogram "Utvecklande ledarskap". I och med pandemin har många av våra medarbetare arbetat under pressande arbetsförhållanden och de ska fortsatt få det stöd de behöver för att kunna hantera det de varit med om. Vi har också tillfälligt höjt vårt friskvårdsbidrag under 2021 för att ge större möjlighet till friskvård. Arbetet med att uppdatera dokumentet "Gemensam värdegrund för personalfrågor" har varit pausat på grund av pandemin men kommer att återupptas under planperioden.

Fortbildning är viktigt både som utvecklingsmöjlighet för våra medarbetare, som rekryteringsargument och för vårdens kvalitet. Därför ska det finnas bra introduktions- och kompetensutvecklingsplaner.

Kompetensförsörjningsmodellen, vilken är en del av den strategiska kompetensförsörjningen, är nu implementerad i 30 av regionens enheter. Genom att införa modellen skapas ett spårbart, enhetligt och strukturerat sätt att arbeta med kompetensförsörjning vilket gör det tydligare för både medarbetaren och verksamheten vilka kompetenshöjande insatser som behövs och underlättar planeringen av kompetenshöjande insatser både individuellt och för hela enheter. Regionen kommer att fortsätta arbetet med att införa "Karriärvägar i klinisk vård" vilket har kompetensförsörjningsmodellen som bas. Att införa karriärvägar är ett viktigt steg i att få behålla kompetent personal inom hälso- och sjukvården. I samband med pandemin har ett större behov av vidareutbildad personal framkommit, framförallt inom

intensivvård men även inom andra områden. Därför ska sjuksköterskor som vill vidareutbilda sig och undersköterskor som vill utbilda sig till sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut eller dietist, få fortsatt betald utbildning. Hälso- och sjukvårdens beroende av hyrpersonal fortsätter att minska enligt plan.

Trycket på hälso- och sjukvården kommer att fortsätta med fler nya behandlingsmetoder och en allt äldre befolkning. Vi kommer också behöva ha beredskap för en andra våg av covid-19 och vi har nya behov av rehabilitering och ökad psykisk ohälsa i skuggan av pandemin. Arbetet med pandemin har medfört att samarbetet mellan primärvården och kommunerna har utvecklats. Det har också medfört att digitaliseringen inom primärvården har gjort stora framsteg. Detta är något vi vill ta vara på genom att fortsätta satsa på digitala lösningar och samarbete mellan specialistvård, primärvård och kommunerna. Ett fortsatt arbete med "workshifting" ger rätt medarbetare, med rätt utbildning, på rätt plats vid rätt tid. Tillsammans med arbetet med den interna vårdkartan ger detta förutsättningar för bättre produktionsstyrning och kapacitetsplanering så att vi får de bästa förutsättningarna för att bedriva en sömlös, god och nära vård.

Region Sörmland har en stark ekonomi i grunden. Soliditeten har gått från -60 % till -2 % de senaste 10 åren och vi har en resultatutjämningsreserv på 328 miljoner kronor. Detta innebär att regionen har förutsättningar att klara av de ekonomiska effekterna av pandemin. Prognoserna pekar på en kraftigt ökad arbetslöshet och en minskad tillväxt av skatteunderlaget. Tillskotten från statsbudgeten, såväl generella som riktade, är av stor betydelse för att möta Region Sörmlands behov. Då de riktade statsbidragen är tidsbegränsade behöver satsningar inom dessa områden vara sådana att de bidrar till utveckling för ökad kvalitet som sedan får utvärderas innan det införs i ordinarie verksamhet. Vi behöver fortsätta arbeta med kostnadsutvecklingstakten och höja effektiviteten. För att inte hindra det goda utvecklingsarbete som sker i vår organisation, samt att klara av de konsekvenser som coronapandemin medför, kommer den regionala utjämningsreserven att användas under planperioden.

REGION SÖRMLAND ÄR EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Huvudområdena inom personal rör medarbetar- och ledarskap, lärande och utveckling, hälsa och arbetsglädje, mångfald och jämställdhet samt arbetsvillkor och lön. Utgångspunkten för arbetet är regionens vision och personal- och arbetsmiljöpolicy samt politiska mål och regionens etiska värderingar.

Region Sörmland ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare och ledare känner engagemang, stolthet och arbetsglädje i sitt uppdrag att producera tjänster med hög kvalitet, säkerhet och service. Det är viktigt för att kunna behålla och attrahera relevant kompetens för att därigenom bygga en robust organisation för framtiden.

En förutsättning för att nå dit är att främja det goda och närvarande ledarskapet. Regionens ledare ska inspirera till mod och skapa en trygg miljö där medarbetare motiveras till initiativ och handling. Ett tillitsbaserat och kommunikativt ledarskap som bjuder in till dialog, stöttar och inspirerar till kontinuerligt utvecklingsarbete som medarbetare görs delaktiga i är avgörande för att uppnå resultat, skapa en inkluderande kultur samt att hantera förändringar. Det ställs höga krav på att vara chef idag. För att stärka och utveckla våra ledare måste det ges förutsättningar att framgångsrikt utföra sitt uppdrag. Det görs med ett genomtänkt och fokuserat arbete med ledarskapsutveckling och genom att bland annat identifiera och utveckla egna talanger i organisationen. Chefer behöver också stöd och organisatoriska förutsättningar där ansvar och befogenheter decentraliseras.

Att systematiskt arbeta med utveckling av arbetsmiljön för medarbetare och chefer är av stor vikt. Mätning av den personalpolitiska utvecklingen sker genom olika uppföljningsverktyg. Ett exempel är Hållbart Medarbetar Engagemang (HME), som handlar om motivation, ledning och styrning. HME är nationellt och används av flera regioner och kommuner, vilket skapar goda och användbara jämförelsemöjligheter.

REGION SÖRMLAND HAR EN STARK EKONOMI I BALANS

Region Sörmland har de senaste åren, liksom många andra regioner, haft en relativt hög kostnadsutveckling. Den demografiska utvecklingen inför kommande år medför ytterligare behovsökningar, samtidigt som det inom många områden blir allt svårare att rekrytera personal. Regionen gör stora satsningar på fastigheter och IT-stöd. Under de närmaste åren måste fokus därför ligga på att på bästa sätt tillvarata de resurser som används i verksamheten. De tjänster som erbjuds invånarna ska hålla hög kvalitet och det kommer att kräva att regionen kontinuerligt ser över den egna produktionen och även relaterar till det tjänsteutbud som ges av andra regioner i vår närhet. Samtliga nämnder inom regionen måste ha fortsatt starkt fokus på att bedriva en effektiv verksamhet inom givna ekonomiska ramar. Det särskilda effektiviseringsarbetet som påbörjats inom centrala administrativa funktioner ska slutföras under planperioden.

Arbetet med att över tid stärka den övergripande ekonomin har varit framgångsrikt. Den gamla skulden från pensioner som tjänats in före 1998 har successivt amorterats, samtidigt som regionen haft positiva ekonomiska resultat och även en god värdeökning av egna tillgångar. En följd av detta är att soliditeten i Sörmland över en tioårsperiod har förbättrats från minus 60 % till cirka minus 2 % samtidigt som detta nyckeltal i flertalet andra regioner fortfarande ligger på en avsevärt sämre nivå. Med de ökande behoven i verksamheten kommer målsättningen därför under de närmaste åren inte innebära en ytterligare konsolidering av ekonomin. Regionen ska på sikt sträva mot en positiv soliditet.

Regionens riktlinjer för en god ekonomisk hushållning ska följas. Regionen ska ha ett balanskravsresultat på minst 0 och på sikt sträva mot en positiv soliditet.

Patientavgifter

BESÖK TILL PRIMÄRVÅRD

Besök till primärvård* har en enhetlig avgift för alla besök oavsett yrkeskategori. Avgiften är 200 kr. Avgift helgjour är 400 kr per besök. Avgift för digitalt besök med ljud och bild till primärvård är 100 kr per besök.

BESÖK TILL SPECIALISTSJUKVÅRD

Besök till specialistsjukvård** har en enhetlig avgift för alla besök oavsett yrkeskategori. Avgiften är 400 kr. Avgift för digitalt besök med ljud och bild till specialistsjukvård är 200 kr per besök.

SLUTENVÅRD/SJUKHUSVISTELSE

Avgift för slutenvård/sjukhusvistelse är 100 kr per dygn.

BARN OCH UNGDOMAR

Hälso- och sjukvård är avgiftsfri för barn och ungdomar i Region Sörmland. Barn och ungdomar börjar betala avgift den 1 januari det år de fyller 20 år. När barn och ungdomar erhåller vård utanför länet och vårdregionen tar ut en patientavgift för barn, är det möjligt att få avgiften återbetald av Region Sörmland.

Tandvård är avgiftsfri för barn och ungdomar i Region Sörmland till och med det år då patienten fyller 23 år.

85-ÅRINGAR OCH ÄLDRE

För personer som är 85 år eller äldre är avgiften inom öppenvård 0 kr. Öppenvård är all vård som inte kräver att du blir inlagd på sjukhus. Det kan till exempel vara besök hos allmänläkare eller sjuksköterska på en vårdcentral eller besök hos en specialistläkare.

UPPSKJUTEN VÅRD

Patienten har rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst samt utlägg för resa om patienten får sin planerade vård uppskjuten av skäl som regionen förorsakat.

HÖGKOSTNADSSKYDD

Beloppet för högkostnadsskydd för hälso- och sjukvård är 1 150 kronor, vilket innebär att patienten aldrig betalar mer än det maxbeloppet under en 12-månadersperiod för frikortsberättigad vård och behandling.

Patientavgifter (kr)

Besök primärvård *	200
Besök primärvård, jourtid	400
Digitalt besök primärvård *	100
Besök specialistsjukvård **	400
Digitalt besök specialistsjukvård **	200
Besök medicinsk service	0
Slutenvård/sjukhusvistelse	100
Riktade hälsokontroller/hälsofrämjande program	0
Ambulansvård/ambulanstransport	400
Hembesök SSIH/Mobilt team	0
Uteblivet, ej avbokad besök, primärvård	300
Uteblivet, ej avbokad besök, specialist-sjukvård/primärvård jourtid	450

* Inklusive allmäntandvård, privata allmänläkare, fysioterapeuter, kiropraktorer, naprapater, psykoterapeuter som Region Sörmland har avtal med alternativt regleras enligt nationell taxa.

** Inklusive specialisttandvård, privata specialistmottagningar som Region Sörmland har avtal med alternativt regleras enligt nationell taxa.

Ägardirektiv 2021-2023

ÄGARDIREKTIV 2021 FÖR VITA HUSET I NYKÖPING AB

Vita Huset i Nyköping AB är moderbolag i Region Sörmlands bolagskoncern. Koncernen är en del av den totala regionverksamheten. I regionens bolagspolicy och grundläggande ägardirektiv, beslutade i landstingsfullmäktige den 29 april 2014 (LS-LED14-001-6) § 47, finns allmänna riktlinjer för regionens bolag som Bolaget har att följa utöver dessa ägardirektiv.

Syftet med Bolagets verksamhet

Ändamålet med Bolagets verksamhet är att skapa nytta och värden för kunden, samhället och ägaren, direkt och indirekt, genom att tillsammans med dotterbolagen ta ett hållbart samhällsansvar och utveckla bolagens verksamhet på ett värdeskapande sätt, leda och samordna bolagen samt initiera och driva särskilda projekt i syfte att utveckla regionens bolagsverksamhet.

Inriktning och omfattning av verksamheten

Bolaget ska som moderbolag äga och förvalta aktier i Region Sörmlands helägda bolag, vilket även ska innefatta Länstrafiken AB, organisationsnummer 556194–6236.

Kapitalförsörjning

Bolagets aktiekapital är 20 mnkr inklusive reservfond. Det egna kapitalet ska vara minst 20 mnkr. Bolagets kapitalbehov i övrigt ska tillgodoses genom att Bolaget på avtalade villkor ingår i regionens koncernkontosystem.

Finansiella mål

Koncernen ska uppvisa ett positivt rörelseresultat. Moderbolaget ska i första hand stärka det egna kapitalet i bolagskoncernen genom omfördelning inom bolagskoncernen och inom givna ramar. Därefter utdelas tillgängligt fritt kapital till Ägaren.

Övrigt

Bolaget ska upprätta årshjul innehållande bolagskoncernens plan för rapportering, möten, beslutsärenden och övriga större bolagsgemensamma planer.

Bolaget ska tillsammans med Region Sörmlands verksamhetsområde regionservice utreda möjligheter för verksamhetsöverlåtelse beträffande Länstrafiken Sörmland AB:s verksamhet i syfte att överlåta verksamheten till Region Sörmland.

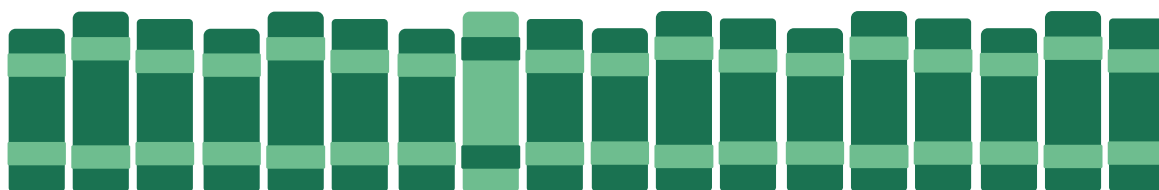

Intern kontroll

I nämndbudgeten ska intern kontrollplan ingå som en del. Mål och indikatorer i nämndbudget utgör, vid sidan av lagstiftning och policys, en viktig utgångspunkt vid planeringen av innehållet i den interna kontrollplanen.

Genom att identifiera och analysera risker som ur olika perspektiv kan äventyra måluppfyllel-

sen, kan riktade kontroller och uppföljningar göras där risken bedöms som hög att fel med stora konsekvenser kan uppstå. Med ett sådant systematiskt arbetssätt kan innehållet i de interna kontrollplanerna breddas och riktas mot områden som bedöms som riskfyllda. Områden som tidigare visat sig fungera väl kan då stå tillbaka för nya obeprövade delar.

Program för uppföljning av privata utförare

INLEDNING

Regionfullmäktige ska enligt 3 kap 19 b § kommunallagen (KL) varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som upphandlats och utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses (3 kap. 19 b § KL).

Syftet med kommunallagens krav är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Programmet gäller samtlig verksamhet, som helt eller delvis är överlåtten av Region Sörmland och dess helägda bolag, där den privata aktören är utförare av verksamheten. Det gäller även när regionen genom av regionen helägda bolag, föreningar eller stiftelser väljer att anlita privata utförare.

Med utgångspunkt ur ovanstående omfattar programmet därmed all verksamhet som gäller under exempelvis lag om valfrihetssystem (LOV), upphandlade tjänster enligt lag om offentlig upphandling (LOU), privat utförd barn- och ungdomstandvård samt tandvård för unga vuxna enligt tandvårdslagen, kollektivtrafik enligt lag om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) samt övriga verksamheter som riktar sig till invånarna.

MÅL OCH RIKTLINJER FÖR VERKSAMHET SOM UTFÖRS AV PRIVATA UTFÖRARE

Regionen anlitar privata utförare framförallt i syfte att komplettera regionens utbud av tjänster utifrån medborgarnas behov. Genom mål och budget

fastställs årligen övergripande mål och riktlinjer som gäller för regionens samtliga verksamheter, även de som drivs av privata utförare på uppdrag. Utifrån dessa övergripande mål och riktlinjer fastställer varje nämnd i sin tur ett antal mål, indikatorer och nyckeltal avsedda att användas för att styra och följa upp att verksamheten bedrivs och utvecklas i linje med ovan.

UPPFÖLJNING AV MÅL OCH RIKTLINJER

Regionstyrelsen och nämnderna ansvarar inom sina verksamhetsområden för att se till att verksamheterna drivs enligt lagar, föreskrifter, mål och riktlinjer, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten drivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (3 kap 19 § KL). I ansvaret ingår att följa upp och kontrollera verksamheten. Detta gäller oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller av en privat utförare. Utöver ovanstående har regionstyrelsen ett särskilt ansvar att leda, samordna och ha uppsikt över verksamheten i nämnder och kommunala företag. Uppsikten gäller även verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Det är således varje nämnd som ansvarar för att uppföljningen regleras i de avtal som tecknas med varje utförare. Det innebär att förfrågningsunderlag och avtal ska innehålla krav på att utföraren medverkar vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik och verksamhetsmått till nämnden och deltar vid genomförandet av brukarenkäter som nämnden bestämmer. Krav ska också finnas på att utföraren rapporterar nödvändiga uppgifter till nämnden, nationella register eller andra myndigheter samt kring synpunktshantering,

där nämnden vid begäran ska få del av inkomna synpunkter från brukare. Avtalet ska också reglera hur nämndens uppföljning återspeglar till utföraren och redovisas för allmänheten.

Uppföljningen ska särskilt fokusera på beslutade mål och fokusområden i mål och budget. Utöver mål- och fokusområdesuppfyllelsen ska varje nämnd följa upp att uppdrag till privata utförare utförs enligt uppdragsbeskrivningar, förfrågningsunderlag, anbud och avtal. Nämnderna ska också följa upp att utförarna följer de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla.

Det är viktigt att ta hänsyn till att de privata utförarnas verksamheter är av olika omfattning och finns inom skilda områden. Varje nämnd behöver därför ha möjlighet att anpassa uppföljningen efter behov. Nämnden behöver ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Efterlevnaden säkras löpande genom intern kontroll som varje nämnd ansvarar för samt genom regionsstyrelsens uppsiktsplikt och revisorernas granskning.

ALLMÄNHETENS INSYN

Allmänheten ska få skälig insyn i verksamhet som lämnas över till privata utförare. I de avtal som tecknas med privata utförare ska det därför ställas krav på att allmänheten ska ha rätt till insyn i hur verksamheten utförs. Vidare ska anges vilken information som ska tillhandahållas regionen och hur det ska ske (3 kap 19a§ KL).

Informationen som begärs från privata utförare ska ha en koppling till upphandlingen, avtalet och verksamheten och inte ställa högre krav än vad som är rimligt. Utföraren behöver inte lämna uppgifter om det strider mot lag eller annan författning. Den information som lämnas ska inte anses utgöra företagshemlighet enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter. Utföraren bör få information om att handlingarna är allmänna handlingar när de inkommit till Region Sörmland och att de kan vara offentliga.

Allmänheten ska vidare erbjudas möjlighet att jämföra olika vårdgivares utbud och resultat. Det görs bland annat genom att Region Sörmland medverkar till utvecklingen av nationella jämförelsetjänster, exempelvis inom ramen för 1177, Kolada och Öppna Jämförelser som publiceras av Sveriges kommuner och regioner.

UPPDRAG SAMT

ÅTERRAPPORTERING

Regionfullmäktige uppdrar till varje nämnd att med utgångspunkt i detta program ansvara för att säkerställa att även privata utförare inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten samt de mål och riktlinjer som fullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet. Regionfullmäktige uppdrar vidare till varje nämnd att säkerställa allmänhetens insyn i verksamhet.

Varje nämnd ska med fullmäktiges program som grund utarbeta en årlig plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp. Planen ska bifogas nämndens verksamhetsplan och följas upp och redovisas i samband med delårsrapportering och årsredovisning till regionfullmäktige.

Planen ska innehålla:

- En sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar
- Vad som ska följas upp
- Vilka former av uppföljning som kommer att tillämpas (till exempel tillsyn, verksamhetsuppföljning och avtalsuppföljning)
- Vem eller vilka som ansvarar för att genomföra uppföljningarna
- Särskilda granskningsområden under året
- Tidplan
- Former för återkoppling av resultat (till nämnd, utförare och allmänheten).

Varje nämnd ansvarar för att rapportera måluppfyllelse och resultat kopplade till målen till regionfullmäktige. Detta görs i samband med delårsuppföljning och årsredovisning.

Uppföljningen till regionfullmäktige ska redovisa nämndens sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och resultat kopplat till målen. Vidare ska redovisas:

- Genomförda granskningar av privata utförare under året
- Hur uppföljningen har fungerat och dess resultat
- Hur verksamheten planeras att utvecklas för att skapa utrymme för nya och förbättrade tjänster.

